

KÄLLAN TILL GOD FINLÄNSK MAT

ATRIA PRODUCENTER

4/2023

”Företagande
är ett lagarbete”

EN VECKA PÅ ISOAHOS GÅRD

15

4

Ansvarstagande
och samarbete
styr strategin

8

Hur kom utbildningen
av unga producenter
i gång?

27

Utfodringen av kyckling
utvecklas snabbare än
forskningen

Helheten är mer än delarnas summa

VI PÅ Atria har något unikt i våra händer. Vi har en livsmedelskedja som har byggts långsiktigt redan i 120 års tid. Från familjegårdar till konsumentens matbord. Lösningar och beslut har alltid siktat på att vi ska producera högklassig mat åt konsumenterna även i framtiden.

UNDER ÅREN har fokuspunkterna ändrats och kommer fortsätta att ändras även framöver enligt tidens anda. För närvarande anpassas livsmedelsproduktionen till att stämma överens med det finländska attitydsklimatet där kraven på miljöhållbarhet och ansvarsfullhet ökar. Konkurrenskraften måste alltid utvecklas, den förändras inte när tiden går. Vi på Atria klarar av att svara på förändringen, eftersom vi själva kontrollerar varje delområde i kedjan. Vi kan öka transparensen och få informationen att flöda snabbt genom hela kedjan. Men det sker inte av sig självt, av en slump eller lätt. För detta måste vi arbeta planmässigt varenda dag.

ARTIFICIELL INTELLIGENS har utvecklats med jättekliv under de senaste åren. Den snabba utvecklingen av till exempel ChatGPT har påverkats av att informationsmängden är allt större. Ju mer information som finns tillgänglig, desto bättre svar kan den producera. Utvecklingen av artificiell intelligens har många likheter med utvecklingen av Atrias kedja. Ju större mängder information som

finns tillgänglig, desto bättre kvalitet har slutresultatet. Hos Atria satsar man för närvarande på framtidens digitala lösningar och på att fördjupa integrationen i kedjan. I det arbetet är data det som gäller. I framtiden ger digitaliseringen oss bättre förmåga att samla data och förädla den till information, på vars grund rätt lösningar kan hittas. I ju större omfattning och detaljerat vi har helheten under kontroll, desto bättre går det för oss i slutändan.

VAR OCH en av oss har sin egen roll i den här kedjan. Helheten är ett stort begrepp, men var och en kan ta en lite djupare fundering kring sin egen verksamhet. Hur påverkar mina åtgärder nästa länk i kedjan? När man ställer förväntningar på hur snabbt en förändring ska ske så tenderar vi att överskatta takten på kort sikt och underskatta den på lång sikt.

ÄVEN OM förändring alltid tar sin tid måste riktningen vara tydlig. Målet är att Atrias livsmedelskedja ska tuffa fram ännu mer komplett under de kommande 120 åren. Och alltid producera mat som uppfyller kraven i tiden.

Niina Immonen
Utvecklingschef
Atria Finland

VAL AV FULLMÄKTIGE 2024
12 Vill du ha en paradplats i fullmäktige? Bli kandidat!

19
TEMA: UTVECKLINGSARBETE I PRIMÄRPRODUKTIONEN
Svindlande produktionstillväxt, nya idéer från projekt och optimering av lönsamheten. Läs fyra gårdars berättelse.

SKADEDJURSKARTLÄGGNINGARNA
30 Nu är det hög tid att sluta fundera och vrida de biosäkerhetsåtgärder som krävs. Läs vad du kan utveckla på din gård.

36
MILJÖREDOVISNINGEN GÅR FRAMÅT
Miljökonsekvenserna har redan beräknats för 70 nötkreatursgårdar

ATRIA PRODUCENTER 4/2023

- 2 LEDARE**
120 år av historia garanterar 120 år av framtid
- 4 STARK INTEGRATION STYR STRATEGIN**
Intervju med Reijo Flink, vd för A-Producenter och A-Foder
- 8 ATRIA 100 UNGA PRODUCENTER**
Läs deltagarnas tankar om utbildningsprogrammet
- 10 MARKNADSÖVERSIKT**
Lägesbild över nötkreaturs-, svin-, fjäderfä- och spannmålsmarknaden
- 14 ATRIAS BÄSTA VERKSTAD PÅ GÅNG**
Nötslakteriet var i stort behov av nya serviceutrymmen
- 15 EN VECKA PÅ ISOAHO GÅRD**
I detta avsnitt av artikelserien följer vi vardagen på Isoaho svingård
- 18 LÅNGSIKTIGT VARUMÄRKESARBETE**
Hur välkänt är Atria?
- 24 AGRI BENCHMARK**
Partnerskap i det internationella nätverket
- 27 MOT SOJAFRI UTFODRING**
Kycklingutfodringen utvecklas snabbare än forskningsrönen
- 28 MÖGELTOXINERNA UTMANAR SPANNMÅLSSKÖRDEN**
Läs om sätt att försöka reducera mängden fodertoxiner
- 29 FÖRBÄTTRING AV SLAKTKVALITETEN**
Lär känna de vanligaste orsakerna till underkännande i svinkedjan
- 32 SPANNMÅLSSORTEN SPELAR ROLL**
Projektet Protein från åkern utredde skillnaderna mellan olika spannmålssorter
- 34 EN NY ERA INOM VALLPRODUKTION**
Det handlar framför allt om optimering
- 37 MINDRE ANTIBIOTIKA TILL KALVAR**
En exakt diagnos kan inte ställas med blotta ögat eller febertermometer
- 38 RÅGVETETS MÖJLIGHETER LOCKAR**
Vad framkom under försöket inom projektet Rehuvara?
- 39 ARVSMASSAN GER BESKED**
Det lönar sig att köpa avelstjuren genotypad
- 41 LOCKANDE LÄCKERHETER AV RESTER**
Skinkpaj och varma smörgåsar med skinka och vitmögelost
- 42 FÄRSKT**
Nytt och aktuellt
- 43 PERSONPORTRÄTT**
Mika-projektets utvecklingsarbetare Leea Holmi

Framgång skapas genom gemensamt arbete

En transparent kedja från foderproduktion till livsmedel på butikshyllan är det inhemska jordbrukets styrka, som bör slipas som en diamant. Förutsättningen för glansen är noggrann insamling av data och en ansvarsfull reaktion på basen av erhållen information.

Annu för ett tiotal år sedan satte sig många vid matbordet som en teateråskådare beredd att njuta av en färdig upplevelse. Dagens konsument vill i stället se bakom kulisserna och veta hur upplevelsen har producerats åt honom eller henne: uppgifter om matens ursprung och ansvarsfulla produktionssätt påverkar köpbeslutet starkt och är också viktigt för producenten.

Därför är ansvarsfullhet ett naturligt rättesnöre vid planering av strategin. I Atrias primärproduktion innebär detta särskilt tätt samarbete i produktionskedjan, allt från det första strået som odlats för foder ända till den färdiga produkten.

I utvecklingsarbetet är öppenhet viktigt, det hjälper till att samla in information som stöd för beslut.

– Vi behöver data med vars hjälp vi kan analysera vad livsmedelskedjan innehåller. En väl integrerad kedja är en stor styrka på framtidens marknad, säger **Reijo Flink**, verkställande direktör för A-Producenter, A-Foder och Nautasuomi.

”Vi vill stödja gårdarnas ekonomihantering, så att alla ska ha goda förutsättningar att klara sig.”

Flink berättar att det till exempel på den japanska marknaden är stor efterfrågan på kött som är uppfött utan antibiotika. Genom att öppna upp produktionskedjan kan man visa exakt vilket slags foder produktionsdjuren har ätit och vilka läkemedel de har fått. På det sättet kan man ge ett hållbart kundlöfte i såväl export som till detaljhandel eller restauranger.

Integration, det vill säga sammankoppling av produktionsfaserna med varandra, är en hörnsten i den nya strategin för Atrias primärproduktion, där målen är en stark ekonomisk prestationsförmåga och livskraftiga familjegårdar. Strategiarbetet har följt Atria Finlands förnyade strategi från 2023, och nästa år utarbetas affärsplanerna som styr den praktiska verksamheten. Foderindustrin samt produktionen av nötkreatur, fjäderfä och svinkött får alla sin egen plan.

KOMPETENS OCH OPTIMERING

Ansvarsfullhet är inte bara vackra ord eftersom den framöver behöver visas som en förutsättning för finansiering. Då måste jordbruksföretagaren kunna visa hur ansvarsfullheten syns i den egna affärsverksamheten. Om det finns gemensamt överenskomna krav och mätare i hela kedjan för att följa upp ansvarsfullhetsarbetet blir detta lättare att påvisa.

– Vi vill stödja gårdarnas ekonomihantering, så att alla ska ha goda förutsättningar att klara sig. Nu har vissa ekonomin i god balans medan andra i sin tur har utrymme för förbättringar, säger Flink.

I praktiken skulle en del av producenterna gynnas av en genomgång av

gårdens funktioner och tillgångar för att sedan baserat på detta fundera på om man är på rätt väg när det gäller ekonomin. Just nu pågår ett projekt där nyckeltalen för gårdens produktion uppdateras automatiskt i ett program så att man alltid har uppdaterade uppgifter som grund för beslut. Producenten kan lägga till uppgifter om ekonomin i programmet när man vill.

”En väl integrerad kedja är en stor styrka på framtidens marknad.”

– Det är viktigt att dataförvaltningen ingår i detta arbete på samma sätt som i uppföljningen av djurhälsa och uppfödning. Därför har vi just nu många olika slags IT-projekt på gång, med vars hjälp siffrorna också ger verklig nytta.

Som ett exempel berättar Flink att det på de finska vägarna i dagsläget rullar 65 långtradare i foderlast, varje dag och nästan dygnet runt. Genom att samla in uppdaterad information om foderbehovet skulle man kunna säkerställa att bilarna alltid körs fullastade och att inga onödiga körningar uppstår.

FODERPRODUKTIONEN ÖKAR

Atria är ett köttföretag med rötter, där åkerbruk är en växande affärsverksamhet. Lovande resultat har uppnåtts framför allt inom ärtodling, och samtidigt har man strävat efter att säkerställa att foderindustrin får inhemska råvaror i stället för soja. Foderaffärsverksamheten som inleddes 2004 har växt snabbt: omsättningen det första året var 28 miljoner euro och förra året nådde man redan 206 miljoner. A-Foder har näst störst marknadsandel inom foderförsäljning efter Hankkija.

– Utfodringen är en stor utgiftspost för producenten, så samarbetet har varit smidigt ända från början. Producenterna gynnas även av att vi kan utveckla köttets kvalitet genom utfodringsförsök, säger Flink.

Fodret är den största enskilda utsläppskällan i husdjursproduktionen, och genom att utveckla åkerbruket kan man också påverka gårdens koldioxidavtryck. Samtidigt strävar man efter att allt mer ställa om till ren energi bland annat med hjälp av sol- och vindkraftverk samt biogasanläggningar. Maanvaalija Oy som grundats av Atrias producentandelslag fokuserar på kolbindning på jord- och skogsbruksgårdar. ■

Resultat kräver förändringar i vardagen

För att strategins höga visioner ska förverkligas måste saker göras på ett nytt sätt. För producenterna innebär detta bland annat ännu mer insamling av uppgifter från gårdens verksamheter. För till exempel beräkning av koldioxidavtrycket för husdjursproduktion är det viktigt att samvetsgrant uppdatera väsentliga mätresultat till informationssystemet. Endast med hjälp av tillräckligt noggranna data kan man dra slutsatser om var det finns möjligheter till förbättringar.

– Sedan måste man också vidta åtgärder med de erhållna uppgifterna som grund, säger **Reijo Flink**.

Ett exempel på behovet av styrning är hur marknaden för köttproduktion ligger tidsmässigt. Efterfrågan på till exempel biffar är stor vårar och höstar under grillsäsongen, men nötkreatur kommer i allmänhet mest till slakt under hösten. Man skulle också kunna förbättra förädlingsvärdet på marknaden, det vill säga hitta de nötkreatursraser som har den bästa verkningsgraden för så väl gårdarna som Atria.

För gårdarna kan uppfyllandet av målen innebära extra arbete och också utmana till att fundera på de egna värdena.

– Jag tror att producenterna förstår vilket trumfkort en gemensam strategi är i den hårdnande konkurrensen. Vi strävar efter att göra allt vi kan för hela kedjans framgång och det är också brutal affärsverksamhet.

Nya projekt är på ingång när det gäller såväl odling som gårdarnas välmående. Ett färskt exempel är utbildningsprogrammet Atria 100 unga producenter, som strävar efter att utveckla livskraften för familjeföretagandet. Utbildningsprogrammet som startade i höst fokuserar på utveckling av den egna gården och företagandet på den föränderliga marknaden.

VEM?

Reijo Flink

Verkställande direktör för A-Producenter Ab, A-Foder Ab och Nautasuomi Oy

UTBILDNING:

Agrolog

STYRKA:

Utomordentlig kännedom om såväl producenternas som ägarnas själsliv samt utmaningarna i företagsverksamhet och ägande.

FRITID:

Kopplar av på fotvandringar i Saariselkä. Även fiske vid den egna stugan i Mellersta Finland är god terapi.

TEXT: Pirjo Latva-Mantila

TANJA LATVALA,
Esa-Matti Välimaa och
Oskari Vuorenmaa
deltog i utbildningen
Atria 100 unga
producenter i
Seinäjoki.

"Unga producenter stampar inte på stället"

Det är viktigt att träffa kollegor och att nätverka. Det sågs i utbildningen Atria 100 unga producenter som startade i oktober. Utbildningsprogrammet har som mål att hjälpa framtidens producenter att nå framgång i karriären och att utveckla branschen i samarbete.

I den första utbildningsgruppen deltog 37 producenter. En av dem, **Esa-Matti Välimaa**, 26, som bor i Punkalaidun, började som svinköttsproducent i juli i år. Det behöver väl inte nämnas att producentutbildningen kom i rätt tid för honom. Välimaa började inte som svinköttsproducent på den traditionella vägen med en gård ärvd från föräldrarna, utan som en följd av ett företagsköp.

– Jag har växt upp på en gård och jobbat i svinhus, men när mina två äldre syskon började driva familjegården, visste jag inte riktigt om jag ville bli jordbruksproducent.

När den föregående producenten på mellanuppfödningssvingården med 7 800 platser i Punkalaidun närmade sig pensionsåldern och ville minska sin arbetsbörda behövdes någon som tog vid. Det fanns ingen tid att slösa.

– Det hela gick verkligen fort. Första gången hörde jag om detta i slutet av januari, och hade två månader på mig

att fatta beslutet. Konkret började jag jobba i svinhuset i slutet av maj, det vill säga en dryg månad innan företagandet startade officiellt, minns Välimaa händelserna under det händelserika året.

Redan då fanns det två fast anställda arbetstagare som fortsatte på gården. Språnget till företagare innebar därigenom också att bli arbetsgivare.

– Det har känts överraskande naturligt. Båda arbetstagarna är kunniga jobbare.

MÅNGA FRÅGOR ATT FUNDERA PÅ

I utbildningen för unga producenter gick man först igenom den pågående förändringen i världen och jordbruket. Det har blivit bekant också för Välimaa, trots att den egna historien som producent ännu är kort.

– Man får helt enkelt vänja sig vid förändringar och förändras med världen runt omkring. Det är ingen idé att försöka bromsa, summerar han lärdomarna från utbildningen.

– Visst funderar jag nu på framtiden för svinköttsproduktion, konsumtionen av svinkött och hur man kan följa med i utvecklingen.

Investeringsbehov finns, gårdens byggnader börjar vara över 20 år gamla. Den unga husbonden funderar nu om det är klokt att utöka mellanuppfödningdelen eller utveckla produktionen på annat sätt.

NÄTVERKANDE ÄR BÄST

Att träffa kollegor var det som fick många att söka sig till utbildningsprogrammet.

– Här har man fått höra många slags berättelser. En precis likadan start har ingen annan, men det är intressant att höra hur på många andra sätt man kan bli producent än bara genom ett traditionellt generationsskifte, konstaterar Välimaa.

Även **Tanja Latvala**, 34, från Kurikka och **Oskari Vuorenmaa**, 26, från Lappo, uppskattar nätverkandet med andra producenter.

UTBILDNINGS- PROGRAMMET ATRIA 100 UNGA PRODUCENTER

- Atria vill erbjuda utbildningen till åtminstone etthundra unga framtida husdjursproducenter.
- Målet är att öka producenternas förmåga att arbeta ansvarsfullt och lönsamt.
- Programmet som startade i oktober omfattar sammanlagt sex utbildningsdagar.
- Nästa utbildningsprogram startas hösten 2024, och ansökningar till programmet kan göras under våren.

”

"Om de här unga producenterna om tio år tänker tillbaka på vad de tog med sig från utbildningen, tror jag att det viktigaste var att lära känna andra producenter. Deras arbete är ensamt och hårt. Mänskliga kontakter är det som bär."

Niina Immonen
utvecklingschef, Atria Svin

DE UNGA producenterna ser framtiden an med öppna sinnen.

– Jag kom med ett öppet sinne för att lära mig nytt, nätverka och träffa andra unga producenter. Jag vill lära mig mer om hela livsmedelskedjan och Atria och även få lite nytt perspektiv på den egna verksamheten, berättar Latvala.

Hon stryk vidare sin familjegård i Kurikka. Gården är specialiserad på nötköttsproduktion och den första delen av generationsskiftet genomfördes 2017 och den andra förra året. Gården har en slutuppfödning som lämnar cirka 600 tjurar av kotträs till slakt varje år. Latvala får hjälp av sina föräldrar som fortfarande bor på gården. Själv bor hon med make och familjens tre barn på 15 kilometers avstånd. Maken har ett eget företag inriktat på markbyggnad, så skötseln av gården ligger på Tanjas ansvar.

ANPASSNING ÄR VIKTIGT

Lärdomen från den första utbildningsdagen var enligt Latvala att en jordbruksföretagare inte får stanna och stampa på stället.

– Man måste anpassa sig till en föränderlig värld. Det är ett viktigt tema här. Företaget blir omkullsprunget om tanken är att alltid göra allt på samma sätt som tidigare.

– Trots att jag burit ansvaret för gården bara under en kort tid, så visst har det redan skett många förändringar.

Latvala hoppas att hennes gård och företag förblir sunt och produktivt och följer världens gång så att familjen får sin försörjning och att arbetet känns meningsfullt.

TVÅ ÅR SOM PRODUCENT

Oskari Vuorenmaa i Lappo började som kycklingproducent för två år sedan på sin mors familjegård, som morbröderna Jarmo och Jarkko Kattelus har basat över. Generationsskiftet är inte genomfört ännu när det gäller stärkelsepotatis och annat åkerbruk, men på fjäderfäsidan har Vuorenmaa gått in helt. Han har ökat antalet fåglar rejält, för ett drygt år sedan byggdes en ny kycklinghall på

gården. Några nya, större investeringar ingår inte just nu i planerna, men olika slags utvecklingsprojekt pågår ständigt.

– Det är viktigt att effektivisera sin egen verksamhet och uppnå resultat den vägen. Självförsörjningen ökas till exempel med solpaneler. Man måste behålla ett öppet sinne för att ha beredskap att komma emot allt som möter.

Från utbildningen söker han stöd för utveckling av den egna verksamheten.

– Det är bra att ha en stark aktör, Atria, att jobba med. Utmaningarna är ju gemensamma och de tas om hand en sak i taget.

Tanja Latvala sammanfattar stämningen bland de unga producenterna och påminner om betydelsen av samhörighet och gemenskap.

– Det finns så mycket negativt, så även därför är det bra att det ordnas en sådan här utbildning. Det här är en bra och viktig bransch, så vi kan producera finländsk ren mat med hög buret huvud! ■

Priset trycker på

Medan svin- och nötköttsproduktionen kämpar med sjunkande produktionssiffror för utrikeshandeln, har kycklingproduktionen tagit ett steg mot normalitet. Den gemensamma nämnaren för båda produktionsinriktningarna är det tilltagande pristrycket. För spannmålsmarknaden prognostiseras däremot en moderat prishöjning för nästa vår och sommar.

Aldrig tidigare upplevd nedgång i Europa

I Europa fortsätter den kraftiga produktionsnedgången och verkar till och med tillta mot slutet av året. I början av året, januari-mars var nedgången cirka –8 procent och för januari-maj –9 procent. Jag kan inte påminna mig att jag någonsin har sett en lika kraftig produktionsnedgång. I synnerhet Danmarks resultat på –21 procent är utan like.

Det verkar som om de företag som har satsat på export till Asien nu har problem runt om i Europa. Exempelvis livsmedelsjätten Danish Crown (DC) har nu stora problem att brottas med. Företagets kostnadsbesparingsprogram på över 200 miljoner euro om året återspeglar den dystra marknadssituationen.

Den sjunkande efterfrågan i Kina har varit mycket svår för många företag. Utvecklingen kunde ses redan för ett par år sedan, men ingen kunde tänka sig att den kinesiska efterfrågan skulle förändras så här snabbt. USDA prognostiserade exempelvis år 2025 eller tidigast i slutet av 2024. Mycket få företag reagerade dock på de signaler som marknaden skickade. I Europa verkar konsumtionsnedgången i att fortsätta, men samtidigt bli långsammare mot slutet av året, eftersom griskött är ganska konkurrenskraftigt på proteinmarknaden.

Här hemma går försäljningen av grisköttsprodukter ganska bra, men priserna är inte på en god nivå. I synnerhet för premiumkött motsvarar prisnivån inte kostnaderna. Även om trycket på prissättningen stiger på den inhemska marknaden, hoppas vi att marknaden ska hållas så stabil som möjligt. Lagernivåerna har å sin sida fortfarande hållits på en god nivå. Detta är en indikation på att ingen borde ha behov av hårda kampanjer. För grisköttets del verkar lagren att hålla sig på en relativt god nivå även under slutet av året.

När vi utvärderar vår egen verksamhet i förhållande till den ovan beskrivna situationen i Europa, kan vi enligt min uppfattning vara relativt nöjda med besluten som fattades under åren 2020–2021, att balansera produktionsmängden och att höja produktiviteten och kvaliteten i förhållande till marknaden. Effekten av dessa beslut är just nu av stor betydelse för vår produktionskedja. Bra jobbat av hela kedjan.

TEXT: Markku Hirvijärvi, direktör, köttaffärsverksamheten & export- och industrihandel, Atria Finland

Växande lager betyder skärpande konkurrens

I Europa är marknadsläget för nötkött fortfarande utmanande. Produktionsmängderna sjunker, men konsumtionen sjunker nästan lika fort. Lagernivåerna är höga och de förhöjda produktionsmängderna på hösten ökar trycket på marknaden ytterligare. Handeln med premiumkött var sämre än förväntat på sommaren och när hösten kom blev man stående med ganska stora lager, vilket tyvärr manifesterar sig som kampanjer med produkterna runt om i Europa.

Produktionsvolymerna sjunker i fortfarande Europa. Torkan i Sydeuropa och den utmanande marknadssituationen är huvudorsakerna till nedgången. Produktionsmängdernas nedgång i är historiskt stor, liksom också konsumtionsnedgången, vilken i alla fall verkar stabilisera sig från omkring –7 procent i årets början till ungefär –5 procent. Konsumtionen borde stiga en aning för att den föregående prognosen om marknadens tillfrisknande skulle besannas under Q4/2024–Q2/2025.

Årets början har varit utmanande också i Finland på grund av den minskade konsumtionen och detta återspeglas i stora fryslager. Produktionsnedgången har fortsatt i ungefär –4 procents takt.

De inhemska lagren har blivit större, samtidigt som Atria har kunnat minska sina egna lager. Vi har bland annat utökat exporthandeln för att hantera lagrens tillväxt. Tyvärr är prisnivån även vid export mycket låg just nu. Utvecklingen för lagrens helhetstillväxt är beklaglig också därför att den tyder på att konkurrensen kommer att skärpas ytterligare. Vår marknadsposition för nötkött har förblivit stark både inom detaljhandeln och Food Service. Men det verkar som om pristrycket kommer att öka när vi närmar oss årets slut och överhuvudtaget verkar utmaningarna med rött kött att öka mot årets slut. Vi hoppas att efterfrågan på köttbaserade produkter förblir god och att dessa olika produkter lugnar ner turbulensen ytterligare.

TEXT: Markku Hirvijärvi, direktör, köttaffärsverksamheten & export- och industrihandel, Atria Finland

Den inhemska handeln stabiliseras mot normalitet

Under sommaren och hösten återgick handeln för fjäderfä till normal nivå och volymmässigt har utvecklingen varit fortsatt positiv under hösten. Våra kunder och konsumenterna har lärt sig att leva med att prisnivån är högre än tidigare. Priserna på foderråvaror och foder har visserligen börjat sjunka, men många andra delar av produktionskostnaderna är fortfarande mycket höga och osäkerheten gällande kostnadsutvecklingen ständig. Vid spannmålsodling utgör kostnaderna för bränsle och gödsel en stor andel av de sammanlagda kostnaderna och prisnivån för dessa är fortfarande mycket hög. För kedjans och producenternas skull är det absolut nödvändigt att kunna hålla en betydligt högre prisnivå i alla våra kundrelationer. Med detta kämpar de som arbetar inom försäljning och i kundgränssnittet nu dagligen.

Kyckling har efter prishöjningarna hållit ställningarna bättre än andra köttslag. Den positiva konsumtionsutvecklingen ger plats på marknaden och ger alla aktörer alternativ för prissättningen. Konsumentpriserna för kyckling är nu 15 procent högre än för ett år sedan. För svinkött är den motsvarande siffran 9 procent och för nötkött 5 procent. Kycklingsproduktionen kommer i år troligtvis att bli drygt en procent mindre än förra året, men under slutet av året har produktionen inte längre sjunkit. För nästa år prognostiserar TNS Kantar en tillväxt på några miljoner kg, så att den totala produktionen skulle öka till 141 miljoner kg med en tillväxthastighet på tre procent.

Trots tre prisperioder förhandlar vi i praktiken hela tiden med våra kunder inom nationell handel och Food Service. Trycket att sänka priserna är högt och krav på prisjusteringar kommer in ständigt. Vi måste arbeta hårt för att bibehålla prisnivån. Det kommer säkert att ske en priserosion oavsett av vad vi gör. Just nu är det mycket svårt att få igenom prishöjningar och den gamla sanningen är ju att om priset inte går upp, så går det ner.

Driftsättningen vid det nya slakteriet i Nurmo fortsätter under hela hösten och vintern. De nya lastrutinerna och -containrarna börjar så småningom bli bekanta och vi lär oss att arbeta effektivt och säkert med dem. Lastningsrytmen blir naturligtvis snabbare när slakthastigheten ökar, vilket under de kommande månaderna kommer att märkas i utrymmena och uppfödningens anläggningarna.

TEXT: Matti Perälä, direktör för fjäderfäverksamheten, Atria Finland

Södra halvklotet under noggrann uppsikt

Priset på spannmål har varit relativt stabilt i Europa under de senaste månaderna. Ryssland förlängde i juli inte avtalet som möjliggjorde exportkanalen i Svarta havet, men skeppningarna från Ukraina har fortsatt via en rutt som följer Rumäniens och Bulgariens kust. Man uppskattar att Ukrainas export av spannmål från skördeperioden 2023 kommer att vara ungefär en tredjedel mindre än föregående år. Man uppskattar också att Rysslands skörd kommer att bli lite mindre än förra årets skörd. På EU-området överträffade skörden däremot förra årets nivå och i synnerhet majsskörden var större än förra året. Ökad tillgång kombinerat med minskad efterfrågan på spannmål jämfört med föregående år har hållit den europeiska marknaden stabil.

På den internationella marknaden vänds blicken nu mot södra halvklotet, där starten av väderfenomenet La Niña kan påverka skördarna. I Australien prognostiseras torrare förhållanden och en betydligt mindre veteskörd än förra årets rekordskörd. Även skördeprognoserna för Argentina har minskats. Förhållandena under växtperioden i Sydamerika påverkar också marknaden för sojakross och proteinfoder i stor utsträckning.

Den slutgiltiga inhemska skördestatistiken fanns ännu inte tillgänglig när översikten skrevs. Vid uppdateringen i slutet av september sänkte Luke Finlands totala skörd med 100 miljoner kilo, så att den nya uppskattningen nu är 2,9 miljarder kilo. Av spannmålssorterna är kornskörden betydligt under genomsnittet, medan havre- och veteskördarna är närmare det normala. Skörden på proteinväxterna ärter och bondebönor, kommer troligtvis att minska i den slutgiltiga statistiken, eftersom en del av arealen förblev helt oskördad på grund av den mycket regniga hösten. I hemlandet var spannmålshandeln livlig under skördetiden. Efter den stillsammare perioden i slutet av året ökar utbudet igen när våren närmar sig. Priserna i Finland är i linje med den europeiska nivån, förutom för korn, som är betydligt dyrare än i grannländerna.

Utsikterna för spannmålsmarknaden är i månadsskiftet oktober–november fortfarande mera stabil än under det gångna året. Futurerna för spannmål förutsäger en moderat prisstegring för perioden nästa vår och sommar. På grund av världssituationen är marknaden mycket känslig för förändringar och det lönar sig att följa med växtsäsongen både i Sydamerika och Australien.

TEXT: Ilkka Ala-Fossi, direktör för foderaffärsverksamheten, A-Foder Ab

Vägen till verkligen intressanta uppgifter

Val av fullmäktige för Andelslaget Itikka och Lihakunta hålls kommande vår. Andelslagen hoppas få ihop en mångsidig grupp kandidater, så nu är det rätt tidpunkt att fundera på sin egen kandidatur.

PIIA UUSITALO

MIKKO TOIVANEN

LOTTA ISO-TUISKU

JYRKI HALONEN

”En motiverad attityd och vilja att i sätta sig in i andelslagets verksamhet är utgångspunkten för ett gott förtroendearbete.”

Atrias producentkooperativ är verkligen mångfacetterat. Dit hör både små och stora gårdar med olika produktionsriktningar och verksamhet idkas i hela landet.

– Genom att ställa upp ett mångsidigt urval kandidater skapar vi förutsättningarna att höja röstningsprocenten i valet till en ny nivå. Det gäller ju ägandet av Finlands viktigaste förädlare av primärproduktion, påpekar Itikas styrelseordförande **Ahti Ritola**.

– I en mångsidig grupp kompletterar människorna varandra. På detta sätt får vi en omfattande helhet med olika synvinklar och kompetens för beslutsfattandet, fortsätter Lihakuntas styrelseordförande **Pasi Korhonen**.

ENGAGERADE LAGSPELARE SÖKS

Förutom ordförandena berättar de intervjuade **Lotta Iso-Tuisku**, **Piia Uusitalo**, **Mikko Toivanen**, **Jyrki Halonen** och **Seppo Paavola** vad som

fick dem att ställa upp som kandidater och vad det har gett dem att vara aktiva i fullmäktige.

– Jag hamnade redan i början av min företagarbana som kandidat i valet av Lihakuntas fullmäktige. Jag har alltid varit intresserad av ägarandelslagets verksamhet, kommenterade Toivonen.

– Både jag och min äkta hälft är aktiva i olika förtroendeuppdrag. När vi fick frågan om att en av oss skulle ställa upp som kandidat, bestämde vi att det blir jag som gör det, berättar Uusitalo.

Paavola å sin sida uppmuntrar till att ställa upp redan som ung:

– Då har man möjlighet att gå långt inom förvaltningen om intresset räcker till, konstaterar han.

Enligt Iso-Tuisku måste man ha lite diplomatisk förmåga i fullmäktige, men också vid behov kunna säga ifrån – på ett konstruktivt sätt.

– Jag tycker att uppgifterna inom mitt eget verksamhetsområde har varit mycket intressanta. Här har man möjlighet

att påverka köttbranschens framtid, konstaterar Halonen å sin sida.

Enligt de intervjuade passar det sig inte att i andelslagens förtroendeuppdrag kortsiktigt försöka skaffa sig fördelar för den egna gården eller produktionsriktningen.

INTE SÅ TIDSKRÄVANDE

De intervjuade betonar att arbetet i fullmäktige inte stjälar många dagar om året från det vardagliga arbetet på gården. Vanligtvis har fullmäktige ett möte på våren, kursdagar på hösten och några webbmöten under årets gång.

– Sammankomsterna och interaktionen vid sidan av mötena är en central del av förtroendearbetet, även om distansmötena har öppnat många nya möjligheter, konstaterar Korhonen.

Vi önskar en jämn fördelning av båda könen som kandidater och till förtroendeuppgifterna. Andelslagets målsättning är att öka kvinnornas

andel på kandidatlistorna och på olika nivåer inom förvaltningen.

– Kvinnans plats är i arbetena på gården och i företagets ledning, men också i andelslagets förvaltning, konstaterar Iso-Tuisku.

– Vi har en kronisk underrepresentation av kvinnor på förtroendeförvaltningens olika nivåer, erkänner Paavola.

FÖRETAGET ÄR ÖVERRASKANDE MÅNGSIDIGT

Ritola berättar att han under årens lopp många gånger blivit överraskad av Atria-andan i förtroendearbetet, när man tillsammans har sökt långsiktiga lösningar och sedan agerat i enlighet med dessa beslut.

– När jag kom till fullmäktige, fattade jag inte vilken stor aktör inom livsmedelsbranschen som producenterna äger. Och hur viktig Atrias framgång är för att den ska kunna ta hand om sina avtalsproducenter, fortsätter Korhonen.

– Den största överraskningen har varit vilka olika slags ärenden man får bekanta sig med när man jobbar för andelslaget, tillägger Iso-Tuisku.

Och hur är det möjligt att komma framåt i andelslaget?

– En motiverad attityd och vilja att i sätta sig in i andelslagets verksamhet är utgångspunkten för ett gott förtroendearbete, konstaterar Uusitalo.

– Att ta sig framåt i förvaltningen har framför allt krävt att man inte bara åtnjuter förtroende från folket i hemknutarna utan också från människor i andra regioner och andra produktionsriktningar. Det är viktigt att kunna ha ett konstruktivt samarbete med andelslagen och med Atrias ledning, tillägger Paavola.

ÄGARSKAP ÄR EN VIKTIG UPPGIFT

För de intervjuade är Atrias betydelse för den egna gården obestridlig.

– Jag uppskattar att företaget har förbundit sig att endast använda inhemskt

kött i livsmedel. Det är också fint att Atria verkar i hela Finland, berättar Toivanen.

– Atria är marknadsföringskanalen för vårt lantbruksföretag och tillhandahåller levnadsgrund för våra familjer, arbetstagare och samarbetspartners.

– De andra köttföretagen ger knappast lika bra och alltomfattande rådgivning och stöd för den egna produktionen. Företagen och andelslaget bildar en helhet som det känns fint att vara en del av. Atria tillhandahåller varje dag mat för en stor mängd finländare och hela Atria-kedjan är en betydande del av den finländska försörjningsberedskapen, avslutar Iso-Tuisku. ■

Kandidatuppställningen för valet slutar i februari-mars 2024, när andelslagens styrelser har bekräftat tidtabellen. Begär mer information om kandidaturen av andelslagets förtroendepersoner eller funktionärer.

TEXT: Pirjo Latva-Mantila

KÄRNGRUPPEN FÖR
utbyggnaden från
vänster till höger: Sami
Rantala, Sami Roiha,
Heikki Soini, Vesa Sorsa
och Lassi Koivisto.

Atrias bästa verkstad på gång

Vid nötslakteriet i Kauhajoki var behovet av nya serviceutrymmen som uppfyller moderna krav trängande, eftersom den nuvarande ”antika” verkstaden, som togs i bruk redan före 1970-talet, har nått slutet av sin livscykel. Nu håller denna önskan på att uppfyllas.

Det nya serviceutrymmet är beläget i husets andra ände i förhållande till det nuvarande. Där finns den tekniska underhållspersonalens arbetsutrymmen, verkstäder, reservdelslager och ett litet kontorsutrymme för personalen.

– Byggnaden blir klar i oktober och tas i bruk i sin helhet före slutet av året, lovar fastighetsingenjör **Lassi Koivisto**.

– November har reserverats för installation av inredning och utrustning och december för driftsättningen, fortsätter projektingenjör **Sami Rantala**.

I fortsättningen kan många arbetsmoment utföras effektivare, säkrare och bättre än tidigare. Den nya verkstaden och reservdelslagret har enligt Sami anslutits fabriken på så sätt, att man inte behöver gå ut alls, liksom hittills.

Förmannen för underhållet **Heikki Soini** suckar av lättnad, eftersom grejerna och reservdelarna som hittills förvarats utomhus i containrar antligen kommer att finnas under samma tak.

– Underhållsarbetet blir smartare på många sätt och arbetssäkerheten förbättras också, säger han tacksamt.

Även om retro är på modet, kommer enligt Heikki den gamla verkstaden inte att saknas.

– Sedan 1970-talet har fabriken byggts ut så att den är nästan tio gånger större, men serviceutrymmet har kommit på efterkälken. De nya utrymmena kommer att bli idealiska, eftersom vi har planerat och byggt dem själv.

”Ingen i laget tvivlar på att målsättningen att skapa Atrias bästa verkstad inte kommer att förverkligas.”

EN BETYDANDE INVESTERING

Tillbyggnadsdelen har en yta om 550 m². Sammanlagt blir det ungefär 700 m² ny golytta, om maskinrummet för ventilationsutrustning ovanpå det gamla skyddsrummet räknas med. Projektchef **Vesa Sorsa** som leder projektet, berättar att den pågående investeringen är en del av en flerårig plan för sanering av de delar av fabriken i Kauhajoki som är äldst och i sämst skick.

– Kommande investeringar måste ännu godkännas separat, tillägger han.

För att ge plats för nya utrymmen har man redan rivit den tidigare kontorsbyggnaden och näst på tur för rivning står den gamla verkstaden.

– När planen med flera steg har förverkligats, börjar fabriken som byggdes på 1960-talet vara fullständigt sanerad.

”MYCKET BRA FEELING”

I tekniken och underhållet arbetar 13 personer. Allt som allt sysselsätter fabriken i Kauhajoki 300 personer, av vilka ungefär 15 är köttinspektörer och veterinärer från Livsmedelsverket och resten jobbar för Atria.

– Man kan säga att vi har en mycket bra feeling med det vi gör. Förmodligen delvis också för att den här investeringen skapar framtidstro: gänget ser att fabriken har en framtid, säger produktionschef **Sami Roiha**.

Personalens utmärkta yrkesskicklighet har gjort ett djupt intryck på honom. Enligt Heikki är det frågan om yrkesstolt, som märks överallt, även i underhållet.

– Här görs allt bra med jämn tillförlitlighet. ■

PÅ ISOAHOS GÅRD

23–29.10

Alla svin sköts tillsammans

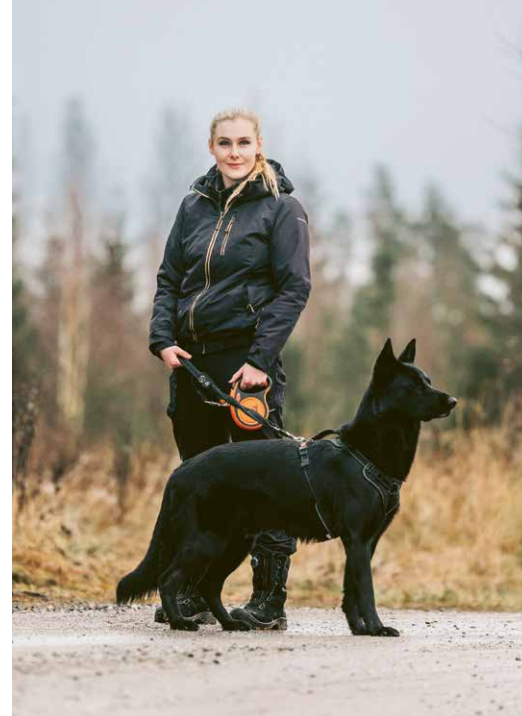
Isoaho gårds unga företagare Katia betar sig som gammal och van när det gäller utveckling: utfodringen justeras, arbetsbördan delas och vid tillställningar inhämtas ny kunskap och inspiration. Eftersom Katias farbrors Vesas svingård befinner sig på samma tomt, sköts svinen alltid tillsammans. På det sättet blir det också tid över för vännerna.

PRODUCENTENS ÅR

I artikelserien En vecka på gården följer vi vardagen på fyra gårdar under olika årstider. Varje gård presenterar sig i tur och ordning i tidningen Atria Producenter och de tre andra berättar det senaste från gården på webbplatsen.

Läs hur veckan varit på de andra gårdarna: atriatuottajat.fi/viikkotilalla

UR EXPERTENS PERSPEKTIV

Ansvarsfullhet stöder företags- verksamheten

Katia Isoaho är en ung företagare som i 25 års ålder började förverkliga sin egen dröm. Efter att först ha drivit verksamheten vid ett av sin farbrors slaktsvingårdar, beslöt hon år 2020 att investera i ett nytt svinhus med 1900 platser. Det var också då som samarbetet mellan Katia och A-Producenter inleddes. Att i det brytningsskede som lantbruket då befann sig göra dessa investeringar, visar företagarens mod och tro på framtidens matproduktion. För dylikt mod kan man endast lyfta på hatten.

I lösningarna för den nya slaktsvingården har man fäst speciell uppmärksamhet vid djurens välbefinnande. Dessutom har Katia tänkt på arbetstagarens välbefinnande genom att reducera mängden fysiskt arbete. Duggbevattningssystemet bidrar exempelvis både till djurens och människornas välbefinnande. Om arbetet är lättare blir det attraktivare, vilket gör det lättare att få personal och det blir mer tid över för själva skötseln av djuren.

Som ung företagare har Katia fattat hur viktigt transparens i matproduktionen är. På gården har man byggt ett showroom, där vem som helst bio-säkert och utan att äventyra djurens hälsa kan bekanta sig med svingårdens vardag.

Den entusiastiska och fördomsfria Katia står i första ledet av utvecklingen, för gården har redan från början hört till den antibiotikafria produktionskedjan. Utfodringens balans har tillsammans med experterna från Atria finslipas både med tanke på lågt kolavtryck och ansvarsfullhet. Samarbetet med Katia har gått utmärkt. Hon är mottaglig och villig att mottaglig för våra ideér om bland annat utvecklingen av produktionen och naturligtvis lyssnar också vi till hennes åsikter. Tillsammans kommer vi att utveckla gården framåt även i fortsättningen.

Sampo Tupila
Områdeschef
A-Foder Ab

ISOAHOS GÅRD

FÖRETAGARE:
Katia Isoaho

PRODUKTIONSINRIKTNING:
Slaktsvinstall

GRUNDAT:
I januari 2020, de första svinen kom på våren 2021.

DJUR:
Sammanlagt 1 900 svinplatser

ÖVRIGT:
Katia har nära samarbete med sin farbror Vesas företag, Latva-Aho Oy. På samma tomt befinner sig Vesas slaktsvingård med knappt 1 700 platser. Alla djur sköts med samma engagemang oberoende av vems svinhus de tillhör.

MÅNDAG

Dagen på svingården började som vanligt vid sjusnåret med morgonkaffe. Vi gick igenom veckans uppgiftslista med arbets-tagaren, varefter han gav sig iväg för att väga svinen. Jag gjorde först en runda till alla djurs utfodring, och efter det började jag dela ut strö och balar på min egen sida. Efter det fortsatte jag med samma sak på Vesas sida.

TISDAG

Morgonen började på vanligt sätt med en runda hos svinen. Vid niosnåret anlände en biosäkerhetsinspektör från Anticimex för att genomföra en skadedjurskartläggning. Allting var i stort sätt i sin ordning, förutom lite småfix. Under tiden som jag gick omkring med biosäkerhetsinspektören så gjorde vår arbetstagare sin runda hos svinen och vägde en avdelning igen. På eftermiddagen for ännu ett slaktlass mot Nurmo. Efter detta räknade vi svinen ska anmälas för nästa vecka och beställde samtidigt kultingar.

ONSDAG

Idag var det dags för svinproducenter-nas avslutningsfest för skördesåsongen, som startade med en måltid i Seinäjoki klockan 11. Efter givande anföranden gick vi vidare till Kalevan Navetta på middag. Maten var god, och det var trevligt att samtala med de andra. På dagen skötte vår arbetstagare om svinsysslorna, stämplingarna för följande dags lass och satte tvättroboten att tvätta den tomma avdelningen.

TORSDAG

På morgonen åkte slaktklasset iväg och först efter det började vi med de övriga sysslorna. Vår arbetstagare begav sig för att väga avdelningen som inte blev

klar på tisdagen. Jag började dela ut kutterspån och balar. På kvällen deltog jag tillsammans med pappa i en annan tillställning med temat afrikansk svinpest och vildsvinsjakt. Det var mycket folk på plats, både jägare och producenter. Åtminstone jag fick känslan av att man tar vildsvinsjakten på allvar och försöker på många sätt motarbeta den här sjukdomen som härjar i världen.

FREDAG

På programmet idag står helt vanliga arbeten svinhusets del. Rundor, dela ut strö och stimulansmedel samt tvätt av en avdelning. På morgonen ankom också ett lass havre. Jag försökte få lite pappersarbete gjort under dagen, jag fyllde i djurbokföringen och planerade arbetena för svinen som avgår och anländer nästa vecka.

LÖRDAG

Jag gjorde mina rundor hos svinen, delade ut strö och stimulansmedel åt dem. Jag kontrollerade samtidigt deras foder, och gjorde tillägg för vissa och reducering för andra. Det är viktigt att svinen varken har för mycket eller för lite foder. Om det är för mycket så smakar det inte gott så länge och blir helt oätet. Om det däremot är för lite, förblir en del svin hungriga och det är ju inte heller önskvärt. Efter svinsysslorna begav jag mig hemåt och städade en aning inför kvällens gäster. Mina vänner kom på besök och vi åt tortilla och spelade brädspele.

SÖNDAG

Vesa skötte rundan hos svinen idag. Förutom ett litet problem med mataren var allting bra i svinhuset. Jag åkte till mellersta Finland på dop, där en liten kille fick ett fint namn. ■

Atrias långsiktiga arbete för varumärket ger resultat

”Ja, det kan man åtminstone köpa.” Det här är en kommentar som man ofta hör från konsumenterna när man diskuterar vad varumärket Atria betyder för dem. Yttrandet tyder på en orubblig tillit till på Atrias produkter och de värderingar som varumärket Atria står för.

Atria har redan länge varit ett stort, välkänt varumärke. I sin egen konkurrensgrupp kan det beskrivas som det allra största varumärket. Som en bra mätare fungerar den så kallade top of mind-mätningen, där man frågar människorna vilket varumärke som de först kommer att tänka på. Frågan är enkel: ”Vilket varumärke eller vilken tillverkare kommer du att först att tänka på i samband med mat?”

Atria har redan många år varit nummer ett mätt med denna mätare. Ungefär 20 procent av finländarna kommer först att tänka på Atria. Om man hjälper svarspersonerna en aning och frågar huruvida de känner igen varumärken från en lista, så känner nästan alla finländare till Atria.

VÄRDERINGARNA AVGÖR

Men att Atria är välkänt betyder inte automatiskt att människorna vill köpa just Atrias produkter. Till välkändheten måste också positiva värderingar och innehåll vara associerade. Atria har en stadig grund för att skapa dessa värderingar. Redan vår slogan, Good food - better mood, fastnar i människornas medvetande och ibland hör man

den till och med upprepas i vardagliga samtal.

Att lägga till gårdsmärkningen direkt på förpackningen för drygt tio år sedan var nog ett bättre beslut än någon skulle ha kunnat förutsäga. Det har gett Atria-varumärket en positiv, ärlig och öppen image. Det finns ingenting att dölja, eftersom gårdens namn till och med står på förpackningen. Yttrandet ”De täcks nog inte behandla djuren så värst dåligt, när gårdens namn står på paketet”, från en konsument i samband med undersökningen beskriver väl gårdsmärkningens betydelse för Atrias varumärke.

”Att lägga till gårdsmärkningen på förpackningen har gett Atrias varumärke en positiv och öppen image.”

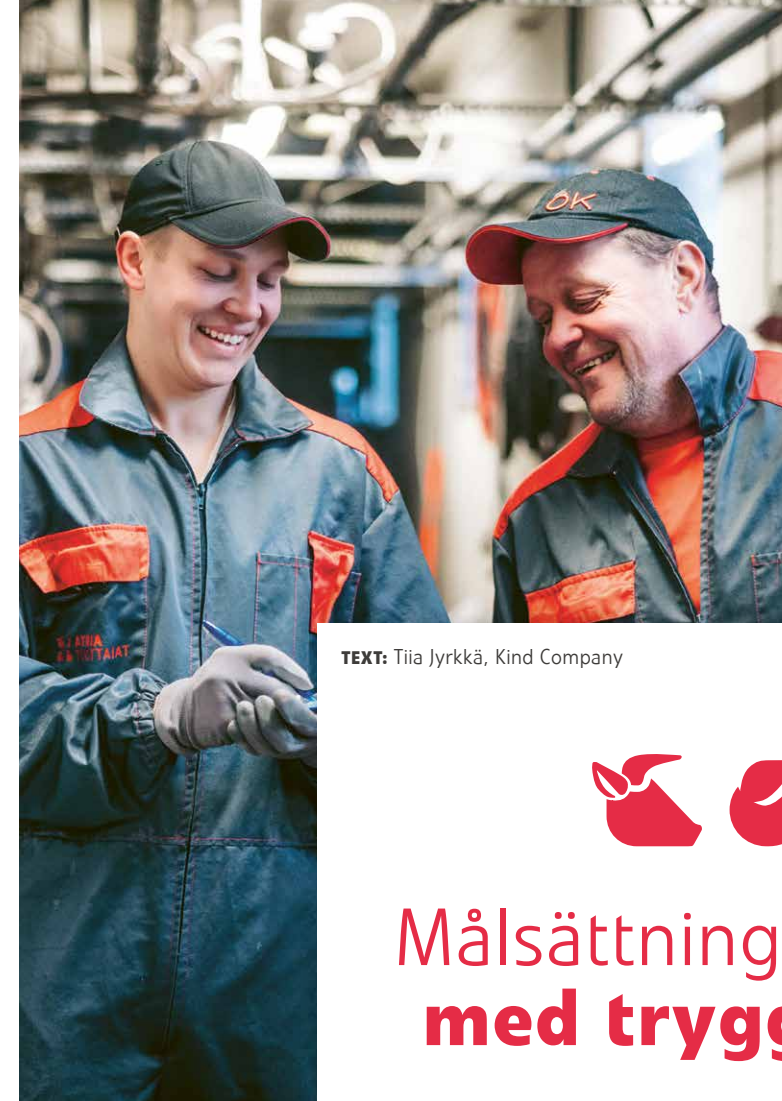
PREFERENS SOM MÄTARE

Trovärdigheten som spårbarheten har skapat ger oss en god grund för bygga upp en image av ansvarsfullhet, vilket

har blivit allt viktigare på senare år. Bakgrunden som ett öppet och ärligt varumärke ger oss möjlighet att exempelvis med reklamens hjälp trovärdigt kommunicera om reducerat kolavtryck, antibiotikafrihet eller minskad användning av plast.

Den sista ”mellanmätaren” före mätning av försäljningen är preferensen, alltså hur många konsumenter som hellre vill välja en produkt från varumärket som mäts än någon annan produkt. Mätaren är obönhörlig. I Atrias mätning kan svarspersonerna välja mellan 16 konkurrerande varumärken från de produktgrupper som Atria är representerad i. Endast ett får väljas och urvalsprocenten som bildas på detta sätt kallas för preferens. Under de senaste två åren har Atrias preferens stigit till ett nytt rekord på 13 procent.

När konsumenternas och inköparnas preferenser kombineras med Atrias förmåga att producera och leverera produkter i olika prisgrupper till affärerna, ser situationen för Atrias marknadsandel bra ut för tillfället. Till och med rekordbra. Det är resultatet av ett långsiktigt, lyckat arbete. ■

TEXT: Tiia Jyrkkä, Kind Company

Målsättningen är en gård med tryggad framtid

Ökad produktion, nya idéer från projekt och optimering av lönsamheten – när entusiasm finns är allt detta möjligt vid sidan av sysslorna på gården. Grunden för producenternas passionerade utvecklingsarbete är en viktig önskan: att skapa en lönsam gård som man också kan ta ledigt ifrån ibland. Läs vad man på fyra gårdar tänker om utvecklingsarbete.

”Här fördubblades produktionen”

Företagarbröderna på nötkreatursgården i Vindala bygger modigt ut uppfödningstrymmen, lägger till åkerareal och deltar i projektverksamhet. Målsättningen är en gård i utveckling som man ibland också kan ta ledigt från.

Släktgården som tidigare var specialiserad på potatisodling är idag ett lantbruksföretag som fokuserar på slutuppfödning av nötköttkreatur. Bröderna Herrala tillhandahåller sammanlagt 700 uppfödningplatser för kvigor, tjurar och kalvar. Företagarna **Mika** och **Sami Herrala** lyckades fördubbla gårdens produktion när man år 2017 byggde en helt ny lösdriфтsladugård för chokladkvigor. Förutom denna milstolpe är utvecklingen på gården fortgående och intresset verkar inte svalna.

Förutom bröderna arbetar Samis fru Mervi samt en utomstående arbetstagare på gården. Hjälp behövs, eftersom man vid sidan av köttboskapen kultiverar vall och spannmål för eget bruk på drygt 300 hektar.

– Utvidgningen av gården har fortskridit i och med att vi har skaffat mer åkerareal, antingen genom köp eller arrende. Utvecklingen har varit naturlig och vi har alltid noggrant funderat över vad som är förståndigt med tanke på gårdens storlek för tillfället, beskriver Mika.

FART PÅ UTVECKLINGEN GENOM PROJEKT Projekt som A-producenterna har drivit i synnerhet gällande främjande av åkerodling och ensilagens kvalitet har blivit bekanta för gårdens företagare:

– I ett mycket tidigt skede gick vi med i A-producenternas olika grupper för vallrelaterade teman. Det har lett till att man på 15 år inte har behövt använda tilläggsprote-

in på gården, eftersom ensilagens proteininnehåll har varit så högt, förklarar Mika.

– Man skulle också kunna säga att vi har blivit besatta av att förbättra åkrarnas växtskick, tillägger Mika och skrattar.

Intresset för utveckling och projektverksamhet har också delvis att göra med Mikas forskarbakgrund. Han har alltid varit nyfiken på nya saker och utbildningen har lärt honom förstå hur mycket man kan åstadkomma genom forskning.

– Allt fick sin början genom ett så effektivt producerat och högkvalitativt ensilage som möjligt. Med hjälp av det växer djuren och mår bra, vilket visar sig i lönsamheten, sammanfattar Mika.

MER FRITID

Förutom projektverksamheten underlättar en långsiktig planering av ekonomin, med upp till ett års tidsspann, gårdens utvecklingsarbete.

– På detta sätt kan man sätta en prislapp på utvecklingsåtgärderna. Detta är redan i sig en central del av gårdens utveckling, konstaterar Mika.

En noggrann budgetering och kontroll av lönsamheten siktar också mot en önskan om en friare vardag som företagare.

– När verksamheten är tillräckligt stor och lönsam, uppstår en möjlighet att så att säga köpa sig fritid. Dessutom önskar man att gården ska drivas vidare i framtiden. Det är helt klart att de kommande generationerna inte längre kommer att arbeta sju dagar i veckan, utan uppskattar balans i livet. ■

TRE TIPS

1 När det gäller investeringar och planering av ekonomin lönar det sig inte kasta sig hals över huvud på allt nytt. Investeringar behövs, men det är viktigt att fundera på vilka slags anskaffningar som inte belastar gårdens ekonomi för mycket.

2 Utvecklingsprojekt är ett utmärkt tillägg i vardagen. Var inte rädd att gå med, om det bara är möjligt.

3 Kom ihåg att upprätthålla din egen ork. Det finns mycket annat i livet än arbetet på gården, så alla sätt att få mera fritid är nödvändiga.

”Timmarna som har lagts på projekten är i slutändan marginella i förhållande till den nytta som de ger.”

”Resultat som hela kedjan kan nyttja”

På Honkalas svingård är försöksverksamheten en naturlig del av vardagen. Nyfikenhet och kritiskt öga har skapat en utvecklingsspiral som håller i sig över generationerna.

Mycket har hänt sedan **Pentti Honkala** startade som företagare på gården i Nurmo år 1989. Numera finns det 1 500 uppfödningplatser på Honkalas svingård, ett svinshowroom samt ständigt pågående försöksverksamhet i samarbete med Atria. Gårdens framtid är också tryggad, eftersom en ny företagargeneration håller på att ta över, sonen **Jaakko Honkala**.

– Det är otroligt fint att det finns någon som fortsätter driften av gården och som verkligen är intresserad av verksamheten och branschen, gläder sig Pentti.

För tillfället ansvarar far och son för gården tillsammans. Endast för åkerbruket använder man utomstående entreprenörer, eftersom det finns ungefär 200 hektar odlingsmark.

TIOTALS FÖRSÖK

Gårdens verksamhet har under de senaste decennierna utvecklats med rasande fart. Försöksverksamheten i samband med utfodringen har genomförts i nära samarbete med både Atria och Luke och av de resultat som har nåtts på gården drar nu hela kedjans verksamhet nytta.

– Under det senaste tio åren har ungefär 30 olika försök genomförts, räknar Honkala efter.

– Vi har satsat på utfodringsutrustningen, så att noggrannheten är tillräcklig för de krav som försöksverksamheten ställer, tillägger Pentti.

Att hitta tid för utvecklingsarbetet är enligt Pentti och Honkala endast en organisationsfråga och således har

försöksverksamheten blivit rutin och en naturlig del av vardagen på gården.

– Mest arbete har vi i försökets start- och slutskede, när svinen vägs boxspecifikt, konstaterar Honkala.

– Det kräver naturligtvis engagemang, men samtidigt kan man hitta alldeles ny motivation för gårdens verksamhet, tillägger Pentti.

UTVECKLINGEN RULLAR PÅ

För tillfället idkar Honkala nära samarbete med utvecklingschef Niina Immonen kring utnyttjandet av all data och försöksverksamheten överlag. Dessutom finns det på gården ett showroom som har varit i användning redan länge, där olika grupper kan komma och bekanta sig med den moderna finländska svinnäringen.

– I samband med att Nina tar med sig besökare till vårt showroom, går vi ofta igenom planen för försöksverksamheten, förklarar Jakob.

På gården, där utvecklingen är fortlöpande, är blicken redan stadigt riktad mot kommande målsättningar. Enligt Pentti är det viktigt att hitta nya komponenter för utfodringen, eftersom förändrade omständigheter gör det nödvändigt att ständigt göra svinens kosthållning mångsidigare.

– Det är fint att försöken i Atrias kedja görs i en autentisk omgivning och att alla kan utnyttja resultaten. Eftersom förhållandena är annorlunda och det inte är möjligt att ta modell från utlandet, är försöksverksamhet som genomförs på finländska gårdar speciellt värdefull, sammanfattar Pentti. ■

TRE TIPS

1 Även om tekniken är till stor hjälp, borde man tillbringa mer tid i svinhuset än framför bildskärmen. Vid sidan av att noggrant följa siffrorna måste man observera djuren.

2 För utvecklingens skull är det absolut nödvändigt att ifrågasätta verksamhetsmetoderna. Det lönar sig inte att lita blint på andras uttalanden, utan utvecklingen börjar med en hälsosam kritiskhet.

3 Atrias svinkedja består av ett tajt gäng, där gård-sägarna känner varandra. Det lönar sig att upprätthålla den gemenskapen även i framtiden.

”Jaakko har varit med sedan barnsben när djuren har vägts för försöksverksamheten.”

”Kapaciteten växte, men utvecklingen rullar på”

När Oskari Vuorenmaa tog över ansvaret för driften beslöt han att utvidga fjäderfågårdens verksamhet med en ny uppfödningssanläggning. Förutom på utvecklingen av gården satsar han på att uppdatera sitt eget kunnande.

Kapaciteten för gården Katteluksen Broiler i Lappo var tidigare begränsad till 20 tusen fåglar, tills han i fjol tog ett långt kliv framåt med hjälp av en stor investering. Tack vare den nya uppfödningssanläggningen finns det nu platser för sammanlagt 70 tusen fåglar på gården.

– Jag hade redan länge funderat på att gården borde ha just den här storleken. Nu har den nya uppfödningssanläggningen varit i drift drygt ett år, berättar **Oskari** entusiastisk.

Att hantera ett större antal fåglar kräver noggrann tidsplanering i gårdens vardag. Som tur är har Oskari hjälp av sina morbröder, **Jarmo** och **Jarkko Kattelus**, som tidigare ansvarade för kycklingproduktionen på gården. För några år sedan övertog Oskari huvudansvaret och nu är generationsskiftet inne på sluttrakan.

EN PÅLITLIG PARTNER

Trots att man gärna är testar nya saker på gården, litar man fast på Atrias anvisningar för primärproduktionen, oberoende av om det gäller utfodring eller gårdens utveckling överhuvudtaget.

– När man har en pålitlig partner som stöd, kan man själv med lugnt sinne planera gårdens framtid långsiktigare, konstaterar Oskari.

Man följer hela tiden upp hur produktionen lyckas och tillsammans med Atria-Chick har man försökt få grepp om gårdens möjliga problempunkter.

I den närmaste framtiden är inga större förändringar i gårdens verksamhet planerade, men som ett kommande utvecklingsobjekt nämner Oskari anskaffning av solpaneler:

– Avsikten är att kunna producera ström för uppfödningssanläggningarnas behov vid soligt väder.

FRAMGÅNGAR MOTIVERAR

Förutom att Oskari modigt vill driva gårdens verksamhet framåt, satsar han på att utveckla sin egen kompetens. Lösningen fann han genom Atrias utbildningsprogram 100 unga producenter:

– Jag vill höra vad man på Atrias sida tänker om framtidsutsikterna i den här branschen. Jag tror att utbildningen stöder gårdens utveckling och strategitänkande samt ger möjligheter att nätverka med andra producenter som befinner sig i samma situation, förklarar Oskari.

På ett längre tidsperspektiv är säkerställandet av verksamhetens stabilitet och kontinuitet de viktigaste faktorerna för Oskari. Trots att utvecklingen är snabb och förändringarna tidvis stora, är det ändå de små sakerna som får honom att vara entusiastisk inför framtiden:

– I vardagen är det de små framgångarna som är avgörande. Små ögonblick som när det går speciellt bra i produktionen eller när ett parti lyckas väl motiverar att driva utvecklingen framåt igen. ■

TRE TIPS

1 Det är bra att vara medveten om sina egna svagheter som företagare och sträva till att utvecklas. På samma sätt som man satsar på att utveckla sin egen gård, lönar det sig också att satsa på sin kompetens.

2 Man behöver inte vara bäst på allt, utan det lönar sig att modigt ge bort arbete på entreprenad, om det så gäller ekonomiskötsel eller maskinernas underhåll. När gårdens storlek växer är man nästan tvungen att ge bort arbete på entreprenad.

3 Ta dig tid i den stressiga vardagen att observera verksamhetsmiljön. Branschen utvecklas just nu mycket snabbt, så detta kommer att ge avkastning i framtiden.

”Det kan finnas mycket gott i gamla tillvägagångssätt, men man får inte fastna i dem.”

”Lönsamhet är A och O”

Sedan Antti Peltola tog över sina föräldrars växtodlingsgård i Alajärvi har gården utvecklats stadigt – med hjälp av familjens stöd och ekonomisk kunnande från studierna.

Ett tecken på Ranniston Tila Oy:s utveckling är att odlingsarealen har ökat stadigt. När **Antti Peltola** började som företagare år 2006 odlades 80 hektar åker, nu sträcker sig gårdens åkrar redan över ett 520 hektar stort område.

– Målsättningen var att gården skulle ge bröd åt hela familjen, och nu har vi nått denna målsättning, gläder sig Peltola.

Det gångna året har varit speciellt för familjen Peltola, eftersom hela familjen på sommaren flyttade från Seinäjoki till den egna gården i Alajärvi. Peltola fortsatte länge sitt dagsarbete i investeringsbranschen under vintersäsongen och ägnade sig åt odlingen under sommaren, men för ett år sedan bestämde han sig att satsa helt och fullt på odlingen.

– Nu innebär vintern tid för att fundera på nya idéer. När marken fryser är det dags att planera kommande utvecklingssteg.

VI FÖRBÄTTRAR SKÖRDESÄKERHETEN

På gården odlas huvudsakligen foderspannmål; havre, korn samt höstsädeslag, men också en del råg och bovete för livsmedelsproduktion. Ända från början har strategin gått ut på att producera foderspannmål för regionens behov så kostnadseffektivt som möjligt.

A-Foders fabrik i Koskenkorva ligger relativt nära. Jag upplever att A-Foders verksamhet är företagervänlig och till avtalsodlarnas fördel, även när det gäller priserna. Om säden exempelvis inte ryms i lagret, är de flexibla från sin sida, förklarar Peltola.

Förutom kostnadseffektivitet är en viktig utvecklingspunkt att trissa upp skördesäkerheten. För detta är vattenhushållningen och kalkningen enligt Peltola de viktigaste faktorerna. Även valet av växter är en del av gårdens riskhantering:

– Flera sädeslag jämnar ut riskerna. När man odlar både tidigare och senare arter, blir tidsfönstret för att genomföra arbetena större.

NOGGRANT ÖVERVÄGT

Utveckling betyder att utvärdera resurserna och investeringarna på gården noggrant och därför är kontakt med lantgårdar och experter i olika delar av regionen till stor hjälp när utvecklingsstegen övervägs. På gården sköter vi övriga åkerarbeten själva, men i stället för att skaffa en egen skördetröska har vi gett ut ifrågavarande arbetsskede på entreprenad. Dessutom arbetar en anställd på gården under säsongen och vid behov får vi hjälp av kunniga bekanta.

– Då är behovet av hjälpande händer stort. Det är en stor styrka att samma person har arbetat på gården redan i många år och därför känner till gårdens arbetsmetoder väl. Ibland känns det som om han är mera kompetent än mig själv, skrattar Peltola.

Enligt Peltola är utgångspunkten för all utveckling att gården är livskraftig nu och i framtiden.

– Det att hela familjen deltar i verksamheten inspirerar att driva gården framåt. ■

TRE TIPS

1 För många gårdar är det planering av investeringar viktigt att fundera över varifrån kassaflödet egentligen kommer. Överdimensionerade maskininvesteringar kan äta upp en stor del av resultatet.

2 Utnyttja de lugnare perioderna av året för att planera gårdens utveckling. Under den stressiga odlingsäsongen är tid ofta en bristvara.

3 Vi strävar tillsammans efter att intressera unga aktörer för branschen och att visa dem branschens positiva sidor. Mat kommer att produceras även i framtiden och det finns alltid behov av nya entusiastiska aktörer.

”Tanken på att kunna höja skördenivån ytterligare under de kommande åren motiverar att utveckla verksamheten.”

Global jämförelse av nötköttsproduktionen

Agri benchmark-nätverkets internationella material från år 2022 karaktäriseras av den globala krissituationen och dess effekter på kostnaderna och marknaden, vilket märks i priserna på energikrävande produktionsinsatser. Som en följd av produktionsinsatserna prisutveckling steg priset på nötkött till den högsta nivån på 2000-talet.

Störst inverkan på prisutvecklingen hade USA, Brasilien samt Argentina, vilkas produktionsvolym har stor vikt för det globala prisindexet. I Europa var prisstegringen speciellt kraftig på Irland. Också priset på avvanda biffkalvar steg, även kraftigare än slaktpriset. I slutet av året började priset på nötkött sjunka kraftigt och närmade sig nivån före coronapandemin. FAO och OECD prognostiserade att nedgången skulle vända till uppgång år 2024, men vändningen verkar ha skett tidigare än prognostiserat.

Produktionsökningen var avsevärd i Brasilien, USA, Indien, Kina och Argentina. Brasiliens ökningstakt var den i särklass högsta, ungefär 5 procent. Landet är överlägsen etta som exportör och boskapsmängden är fantastiska 224,6 miljoner huvuden och cirka 1 530 miljoner nötkreatur. Nötkött exporteras från Syd- och Nordamerika samt från Australien och Nya Zeeland huvudsakligen till Asien. Kina är det mest betydande importlandet för nötkött, även om landets egna produktionsmängder ökar kraftigt.

EUROPA OCH FINLAND

Europas produktionsmängder har minskat redan i över 30 år. På EU-om-

rådet har nedgången jämnat ut sig under de senaste tio åren och under tidsperioden 2021–2022 var detta det enda huvudproduktionsområdet där produktionen sjönk. Inom EU producerar Frankrike, Tyskland och Italien nästan hälften av nötköttet, och den minskande produktionen i just dessa länder inverkar på resultatet.

”Finlands resultat visar att man genom korrigeringar åtgärder på kostnadssidan kan uppnå lönsam produktion.”

Speciellt i Europa, Australien och Kina har produktionskostnaderna varit höga. Kostnadsnivån för de stora exportländerna i Nord- och Sydamerika har varit lägre än annorstädes, vilket leder till bättre lönsamhet för dikoproduktionen. I Europa var lönsamheten för dikoproduktionen låg redan 2021 och den blev ännu sämre under år 2022. Ett undantag var Frankrike, där

produktionen förblev lönsam och Irland där lönsamheten förbättrades. Lönsamheten på specialiserad slutuppfödning försämrades, men förblev fortfarande lönsam.

Till materialet för 2022 lades två nya finländska dikogårdar; en ekologisk gård som säljer kalvar och en gård som föder upp kalvarna själv i konventionell produktion. I materialet har redan en slutuppfödningsgård som föder upp från kalv till slakt varit med.

Den finländska dikogårdens vinst per sålt kg levande vikt var bland de bästa i materialet, i synnerhet när en gård som säljer kalvar granskades. Till en del förklaras detta av stödets stora andel, som i alla EU-länder är en betydande faktor som påverkar lönsamheten. Produktionskostnaderna är å sin sida de högsta i jämförelsematerialet. I den europeiska statistiken var dikoproduktionen olönsam, men Finlands resultat visar att man genom korrigeringar åtgärder på kostnadssidan kan uppnå lönsam produktion. Slutuppfödning av finländsk mjölkkras har förblivit lönsam under granskningsperioden, även om lönsamheten hade sjunkit från föregående år. I Europa har specialiserad slutuppfödning med nöd och näppe förblivit lönsam. ■

Svinproduktionen i internationell jämförelse

Den finländska svinköttproduktionens konkurrenskraft är på en god nivå, förutom för de fasta kostnadernas del. Vår styrka är god produktivitet och kostnadseffektiv utfodring. Att förbättra konkurrenskraften när det gäller de fasta kostnaderna skulle kräva en enhetligare lagstiftning i Europa och i hela världen.

SAVE THE DATE

Global Forum för alla kötttyper anordnas i Seinäjoki 17.6.2024. Kom och lyssna på ett internationellt seminarium om den globala köttmarknaden och den finländska köttproduktionens konkurrenskraft jämfört med resten av världen.

Finland är ett bra men dyrt land att producera svinkött i. Våra styrkor är god produktivitet, låg dödlighet och liten användning av läkemedel. När man granskar svinproduktionens kostnadsstruktur enligt Inter-PIG:s och Agri benchmark material, är de rörliga kostnaderna för den finländska grisproduktionen på en god nivå jämfört med resten av Europa. I USA kan grisarna produceras billigt, men produktions sättet är mycket rått. I Spanien och USA är både grisarnas och kvigornas dödlighet på en hög nivå. I Finland märks satsningen på välfärd som högre finansierings- och arbetskostnader. Övergången till fri grisning är helt klart en delorsak. I Spanien är produktionskostnaden för en gris hög när den relateras till 30 kg:s vikt.

De goda produktionsresultaten för slaktsvinsproduktionen och en konkurrenskraftig utfodring har redan länge varit våra styrkor. Enligt InterPIG:s och Agri benchmark kostnadsjämförelser kan även danskarna producera ett slaktsvin mycket kostnadseffektivt. Satsningen på välfärd påverkar kostnaderna och därför är skillnaden i arbetskostnader jämfört med Danmark ungefär 2 euro per svin. Exempelvis kräver okuperade svansar mera arbete. Platsbehovet märks för sin del i finansieringskostnaderna och jämfört med Danmark är skillnaden i kostnader 5 euro per svin.

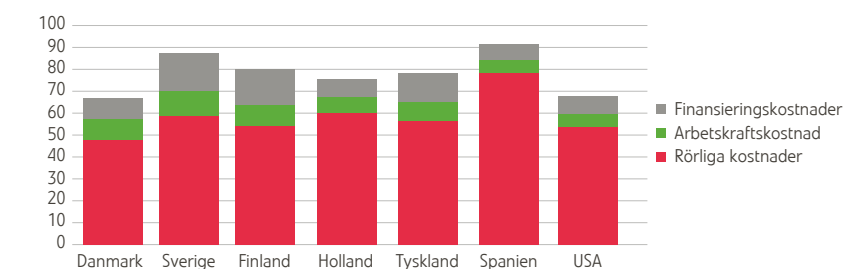
FÖRENHETLIGANDE AV LAGSTIFTNINGEN

På lång sikt kommer situationen på svinmarknaden troligtvis att jämnas ut när det gäller välfärdslagstiftningen. I Kalifornien trädde 1.7.2023 trädde Prop 12-författningen, som kräver betydande

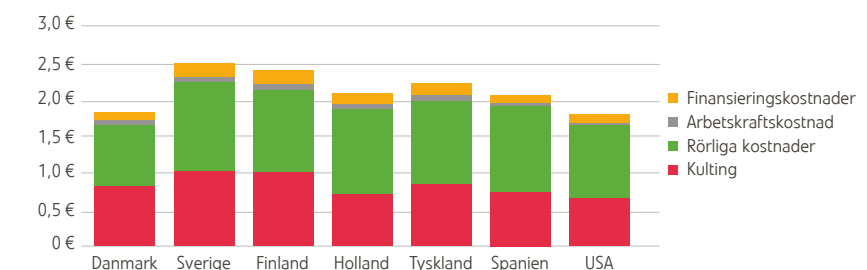
förbättringar i förhållandena för sugor i betäckning och dräktiga sugor, i kraft. Allt svinkött som exporteras till Kalifornien måste uppfylla de skärpta kraven. Utrymmeskravet för dräktighetstiden motsvarar europeisk lagstiftning men för sugor i betäckning är bestämmelserna strängare. Sugor och gyltar får hållas i betäckningsburar endast 4–6 timmar i månaden. Detta är första gången som europeisk välfärdslagstiftning är slappare än i Förenta staterna.

I Europa har Europeiska kommissionen avbrutit främjandet av välfärdslagstiftningen. Tiden visar om välfärdslagstiftningen kommer att behandlas av följande kommission. En aning oväntat verkar den fria grisningen inte gå framåt i princip någon annanstans än i Finland. Holländarna har förbundit sig att sluta kupera grissvansarna fram till år 2030. Enligt en undersökning som gjordes av Wagens universitet, ökar den långa svansen kostnaderna för uppfödningen med ungefär 29 euro per svin. ■

GRISPRODUKTIONENS KOSTNADSSTRUKTUR 2022 KULTING PÅ 30 KG

SLAKTSVINSPRODUKTIONENS KOSTNADSSTRUKTUR 2022 €/SLAKTVIKT KG

TEXT: Anne Rauhala, utvecklingschef, fjäderfäfoder, Atria Fjäder

Kycklingkedjan är med i agri benchmark-nätverket

Atrias nöt- och svinkedjor har redan tidigare varit med i agri benchmark-nätverket. Nu bygger agri benchmark också upp ett fjäderfänätverk, där Atrias kycklingkedja är med.

Aagri benchmark har som mål att identifiera och förstå trenderna inom globalt jordbruk och de krafter som påverkar utvecklingen, analysera konsekvenserna av de föränderliga ramarna för jordbruket samt skapa hållbart samarbete mellan experter i olika länder.

Kycklingnätverket startades förra sommaren i Tyskland. För tillfället är ett tiotal länder runt om i världen med, utöver europeiska länder bland annat Sydafrika och Kina. Nätverket expanderar dock hela tiden.

”Målsättningen är att skapa ett hållbart samarbete mellan experterna i olika länder.”

I nätverket ingår forskare, ländernas förvaltningspersonal samt representanter från företag. Varje land skapar först en så kallad pilot- eller exempelgård ur sitt eget lands produktion, varefter den landsvisa datainsamlingen utvidgas.

Kycklingnätverket deltar för första gången i Global Forum som nästa sommar anordnas i Seinäjoki för alla produktionsdjurarter. Under de följande dagarna koncentrerar sig nätverket på att gå igenom de olika ländernas produktions- och ekonomidata. ■

TEXT: Anne Rauhala, utvecklingschef, fjäderfäfoder, Atria Fjäder; Laura Kaski, kommunikationschef, A-Producenter och A-Foder

Kycklingutfodringen utvecklas snabbare än forskningen

Atria har under flera år försökt minska användningen av soja vid utfodringen av kycklingar. Undersökningar om de möjligheter som havre erbjuder samt satsningen på odling av inhemska foderärter har gett goda resultat.

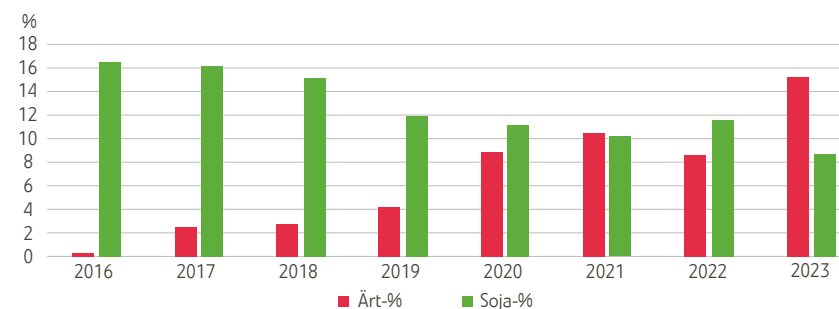
På hösten publicerades en undersökning som genomförts av Luke och i samband med det en artikel i Helsingin Sanomat, där man utredde hur finländarnas nuvarande kosthållning och olika alternativa kosthållningar påverkar den globala förlusten av den biologiska mångfalden. Av alla köttproduktionsformer orsakar kycklingproduktionen enligt forskarna de största förlusterna av den biologiska mångfalden. I synnerhet utpekades importsoja som används i foder som syndabock. I undersökningen hade man som referens använt Luke:s projekt Miljökonsekvenserna från gris- och kycklingkött (SBYM), i vilket även Atria deltog. Informationen om kyckling samlades in från år 2018, men resultaten publicerades efter referensutvärderingar först i år.

SNABBARE ÄN FORSKNINGEN

Redan innan fjäderfäfoderfabriken startade i november 2013, startade Atria-Chick ett projekt för ökad användning av havre vid kycklingutfodringen.

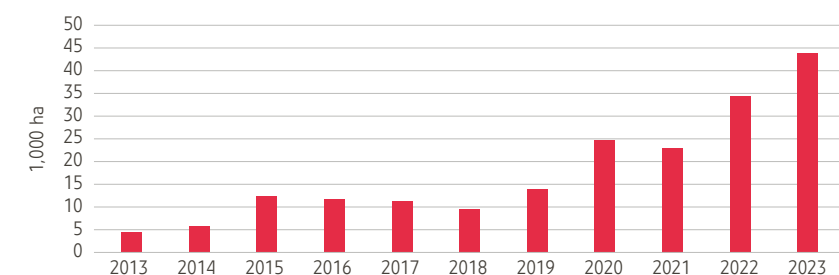
– Tanken var att ersätta helkornsvete som i allmänhet användes på gårdarna med skalad havre. På dessa breddgrader är det säkrare att odla havre. Vi utredde näringssammansättningen i skalad havre samt dess inverkan på kycklingarnas

ANVÄNDNINGEN AV FODERÄRT OCH SOJAKROSS I ATRIAS KYCKLINGUTFODRING

MISSVÄXTEN ÅR 2021 märks i användningen av sojakross och ärter under skördesäsongen 2021–2022. Vi var tvungna att importera bland annat majs för att säkerställa att råvarorna skulle räcka till.

ODLINGSAREAL FÖR ÄRTER I FINLAND

ODLINGEN AV foderärter kom i gång år 2015. Före det hade man egentligen endast odlat sockerärter. Källa: Luke Statistikdatabas

tillväxt och köttets kvalitet, förklarar **Anne Rauhala**, utvecklingschef för fjäderfäfoder.

Av praktiska orsaker blev skalad havre inte en ersättare för helkornsvete, men minskade däremot effektiv sojaanvändningen och blev fjäderfäfoderfabrikens viktigaste råvara. Dessutom blev havreskalet till ett betydande biobränsle för lantgårdar och värmeverk.

– A-Foder är Finlands största enskilda havreanvändare, fortsätter Rauhala.

ODLINGSAREALEN HAR MÅNGFALDIGATS

Atria och A-Foder har gjort ett betydande arbete för att öka odlingen av den inhemska foderärten. Vi började använda foderärten i kycklingfoder år 2015. Före det var årtens årliga odlingsareal ungefär 5 000 hektar, medan den i år är 44 000 hektar. Foderärten ger önskad variation i växelbruket, förbättrar jordens konsistens, binder kväve i jordmånen och minskar användningen av gödsel.

– Jag påstår att utan Atrias kycklingproduktion och den egna foderindustrin skulle foderärt fortfarande odlas mycket mindre och soja användas mer. Nya foderärter har också haft en stor betydelse, betonar Rauhala.

”Odlingsarealen för foderärt har blivit nästan nio gånger större.”

MINDRE SOJA

Enligt SBYM-projektet använde man i hela Finland 17 procent sojakross i kycklingfodret år 2018. Atrias kycklingfoder innehåller i dagens läge under 9 procent soja, vilket betyder att mängden har halverats på fem år och den fortsätter att minska. Detta har möjliggjorts genom ett långsiktigt arbete i vår egen foderproduktion.

– Internationellt sett är Atria en riktig kuf när det gäller kycklingutfodring. Bara användningen av skalad havre väcker stor förundran till med hos de svenska kollegorna, betonar Rauhala.

I de övriga nordiska länderna består utfodringen till 20–25 procent av soja, i Mellaneuropa till 25–30 procent.

Det skulle vara mycket intressant att veta hur Atrias kycklingproduktion påverkar minskningen av den biologiska mångfalden globalt just nu i jämförelse med 2018. Logisk sett måste den vara betydligt mindre nu, funderar Rauhala. ■

Mögeltoxiner utmanar användningen av den nya spannmålssköörden

Ur svinutfodringssynvinkel har det pågående årets spannmålsskörd orsakat mest diskussion angående de sjunkande hektolitervikterna samt de förhöjda mögeltoxinhalterna, exempelvis av deoxynivalenol (DON).

Representativa spannmålsprov, analyser och utfodringsplaner som grundar sig på dessa med lämpliga tilläggsfoder för respektive situation är till hjälp för att möta dessa utmaningar, påminner **Harri Muilu**, produktgruppsdirektör för svinfoder.

– Resultaten som har erhållits från de prov som gårdarna har skickat till A-Foder visar att den nya skördens hektolitervikter för kornets och vetets del är på en lägre nivå än resultaten från början av året.

För havrens del är vikten i praktiken samma som i början av året. Precis som under andra år är variationerna mellan gårdens olika sädespartier och även mellan olika gårdar betydande.

DEN VANLIGASTE MÖGELTOXINEN

Från det pågående årets skörd har man låtit göra fler DON-mögeltoxin-bestämnningar hos A-Foder än tidigare.

– I bestämningarna som gjorts på alla sädesslag har man i ungefär vartannat prov hittat DON-toxiner i sådana mängder att det bör beaktas när svinens utfodring planeras och verkställs, konstaterar Muilu.

Oftast har DON-toxiner hittats i havre. Hur svinutfodringens synvinkel är mängden havre som används på gården ofta så liten, att DON späds ut i det övriga fodret, om de andra sädesslagen är rena.

– För dräktiga suggor bör man beakta att foderblandningen ofta innehåller en stor andel havre. Det avgörande är DON-toxinernas mängd i det färdiga svinfodret, påminner A-Foders utvecklingschef för grisfoder **Kimmo Kytölä**.

DON-toxiner hittas också i korn och vete, ibland i sådana mängder att spannmålet är odugligt som foder.

EFFEKTERNA AV MÖGELTOXINER

Kytölä konstaterar att mögeltoxiner begränsar produktionen på många olika sätt – beroende på toxinet.

– En del påverkar i synnerhet svinens fruktbarhet, andra påverkar fodrets utnyttjande och tillväxten. Närvaron av DON-toxiner märks först på ätandet. Ju större exponeringen är, desto kraftigare påverkar det ätandet.

I värsta fall kan svinen vägra att äta toxinhaltigt foder överhuvudtaget. För att få kontroll på situationen har A-Foder under höstens gång lagt till flera parallellprodukter i utbudet av svinfoder. Man har alltså lagt till en toxineliminator i det industriella kompletteringsfodret. Att eliminera toxinerna ur fodret kräver ett mångsidigt tillvägagångssätt:

–I A-Foders bindfoder har man lagt till en eliminator, som har egenskaper som både kapar och sonderdelar, säger Kytölä.

SORTERING HJÄLPER

På gården kan man försöka sänka mängden DON-toxiner genom en extra

sortering. Vanligtvis förekommer det mera DON-toxiner i mindre korn, så om en extra sortering är möjligt före malningen bör man överväga detta.

– Låt oss tillsammans fundera ut de effektivaste åtgärderna om det finns toxiner ditt spannmål. Det avgörande är hur mycket toxiner den färdiga foderblandningen som grisen serveras innehåller. Vi tillhandahåller ett brett utbud industriella bindfoder för slaktsvin, suggor och kulingar, som innehåller en toxineliminator för att hantera situationen. Vi har också produkter för dosering som sker på gården, berättar Kytölä och Muilu.

”DON är den vanligast förekommande mögeltoxinen i Finland.”

UPPFÖLJNING AV DON-HALTERNA PÅ ANORA

I Anoras processprov följs spannmålets DON-halter regelbundet. Halterna har varit på en högre nivå än förra året, men trots det är de till och med under gränsvärdena för spannmål av livsmedelskvalitet. Anoras effektiva rengörings och sorteringsprocess samt skalningen av kornet före processen minskar DON-toxinerna som hamnar i OVR-blötfodret. ■

HÄLSNINGAR FRÅN UTVECKLINGSGRUPPEN FÖR SVIN

Det som kan mätas, kan utvecklas

Under det gångna året har det varit mycket prat och information riktad till producenterna om att förbättra slaktkvaliteten. Varje gård bör fästa större uppmärksamhet än hittills vid hanteringen av förhållandena och arbetsmetoderna.

Slaktkvaliteten påverkar både livsmedelssäkerheten och kedjans produktivitet. Underkännanden består huvudsakligen av kiloavdrag i samband med bölder, svansar eller hudförändringar eller borttagning av stycken i samband med lunghinnor. Även för underkända kilon har gårdarna satt in fulla produktionsinsatser. Samtidigt lider hela kedjan och dess likviditet, eftersom onödigt arbete är slöseri med allas resurser.

BETYDANDE GRUND FÖR UNDERKÄNNANDE

Den största orsaken till att stycken underkänns är lunghinneinflammation (43,7 %). Blandning av grisar är den största boven i fråga om både lunghinneinflammation och hjärtsäcksinflammation som kommer tvåa. För detta har man i utvecklingsgruppen för svin försökt hitta en lösning exempelvis genom mellanuppfödning med mera utrymme. Dessutom är hantering av förhållandena i en kritisk roll. APP-säkring i produktionen av nya djur möjliggör en APP-fri produktion. Tillsvidare kan man med APP-vaccinering av grisar begränsa sjukdomens spridning från en gård till en annan.

På vår gård har vi i år, liksom på många andra gårdar, byggt mera plats i mellanuppfödningen. Vi avvänjer gri-

sarna i grupper på 15 kulingar, som vi försöker ta från högst två gräsningsboxar. Vid avvänjningstidpunkten måste kulingarna vara tillräckligt stora, livskraftiga och starka. De måste också kunna äta annat än suggans dimjolk. På vår gård sköts utfodringen av de diande kulingarna av en Nutrix-mjölkmatare, som gör tre olika foderblandningar åt kulingarna. Vi har också satsat på att mellanuppfödningens fodret för de minsta görs i varmt vatten – på det sättet slösas ingen energi på att värma upp maten i kulingarnas mage.

”Vår egen verksamhet är det viktigaste när de gäller att minska antalet underkännanden.”

INJICERINGSHYGIEN FÖRHINDRAR BÖLDER

I kilo räknat sker flest underkännanden på grund av bölder. En betydande faktor som förhindrar bölder är god injiceringshygien, och där kan man inte vara för noggrann. Nuförtiden är också vaccinering utan injiceringsnål möjligt. Bölder kan också förhindras effektivt genom att hålla svansbitningen på en moderat nivå, vilket man uppnår genom hantering av förhållandena. I upp-

födningens anläggningen måste det vara tillräckligt varmt, men inte för hett, det får inte dra, men luften får inte heller stå, det måste finnas tillräckligt med mat, men inte för mycket.

Hos oss följer man upp foderintaget åtminstone två gånger om dagen och dessutom har man i trägen installerat givare som känner av äthastigheten. I luftkonditioneringen har man installerat en kurva som följer grisarnas tillväxt. Hela slakten har mobiliserats för att samla in läsning för grisarna – vi har alltså tidningar som stimulans och i boxarna har vi placerat halmburar.

Största delen av grisarna som underkänns har inga synliga tecken på detta när det skickas till slakt. Vi kan inte bli kvitt underkännanden fullständigt, men många gånger kräver utvecklingen endast att man stannar upp, konstaterar situationen och sedan inför nya eller justerade arbetsmetoder. Det lönar sig att följa med orsakerna till underkännanden från de slaktpartispecifika rapporterna och även öppna de underkännanden som inte har lett till avlägsnande. Grisproducenterna i nätverken kan också följa resultaten för slaktsvinen i sitt nätverk. Självt blev jag varm om hjärtat när vårt nätverks slaktsvingård fick pris för god kvalitet i Köttakademin. Det finns mycket man kan göra, som vi alla kan göra. ■

Skadedjursriskerna i Atrias svinkedja har minskat

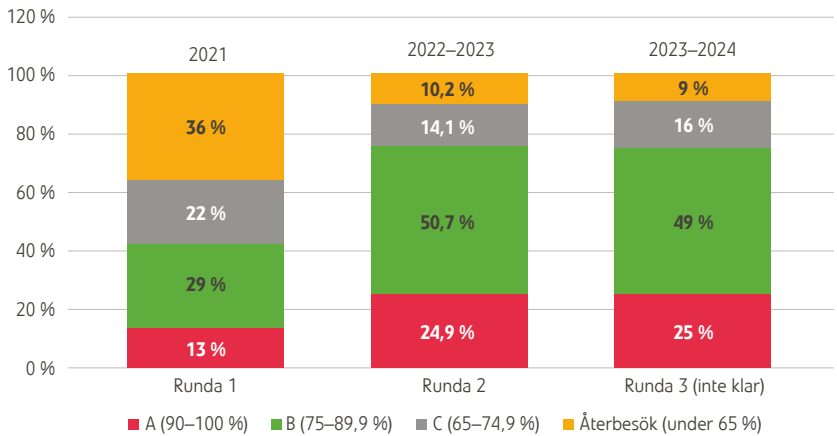
I slutrapporten till Livsmedelsverkets, hälsomyndigheternas samt ETT:s projekt Salmonellans spridning till finländska nöt- och svingårdar bedömdes skadedjur som den mest betydande smittorisen för salmonella på husdjursgårdar. Att minska skadedjursriskerna är av högsta prioritet.

Den andra kartläggningsrundan av skadedjursrisker som genomfördes av Atrias svinköttsproducenter och Anticimex avslutades på sensomarmaren. Biosäkerheten för våra drygt 200 svinproducenter har i och med detta förbättrats betydligt, vilket säkert också kommer att synas som minskade djursjukdomsförsäkringsskador. Biosäkerheten och skadedjursbekämpningen som är en essentiell del av den, är av stor betydelse för att bekämpa de risker som salmonella, dysenteri och trikiner samt indirekt även den afrikanska svinpesten orsakar. Av denna anledning påverkar gårdens skadedjursklassificering direkt storleken på biosäkerhetsavgiften som tas ut av gårdarna. Beroende på produktionsriktningen och gårdens storlek är skillnaden mellan A- och U-klasserna upp till 40 procent. Resultatet av skadedjurskartläggningen och de viktigaste sakerna som

framkom behandlades vid producentwebinaret den 31 oktober. Under den andra inspektionsrundan förbättrades vitsorden avsevärt jämfört med den första rundan. Andelen av utmärkta gårdar (A) nästan fördubblades från 13 till 25 procent. Andelen av bra gårdar (B) andel steg från 29 till 51 procent. I motsvarande grad minskade andelen av nöjaktiga (C) och dåliga (U) gårdar betydligt. På gårdarna har man arbetat hårt för att reducera riskerna i enlighet med råden från Anticimex. Webinaret har spelats in och kan ses på Producentens arbetsbord.
 UTVECKLING INOMHUS OCH UTMOMHUS
 All utveckling börjar med kunskap och kompetens. Den allmänna medvetenheten om skadedjursriskerna och viljan att förbättra utrymmenas riskhantering har ökat bland kedjans svinproducenter. Man fäster större uppmärksamhet vid riskerna som gnagare medför och

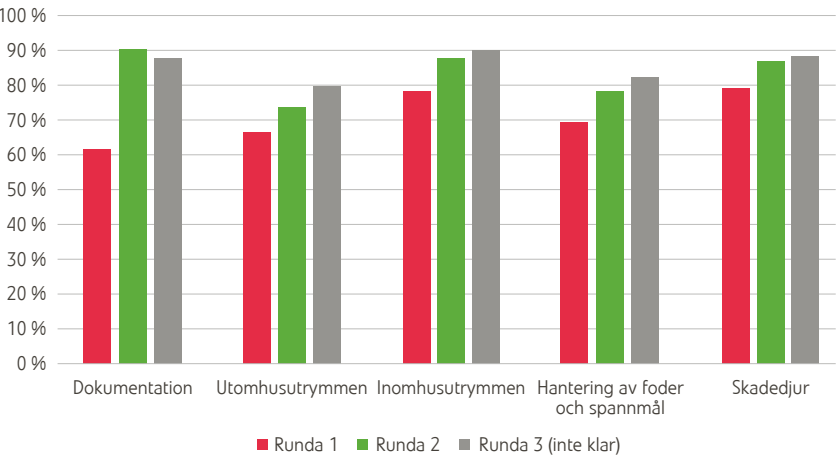
observerar tecken som tyder på skadedjur. I och med detta har planeringen och dokumenteringen av skadedjursbekämpningen förbättrats betydligt. Risker på utsidan av byggnaderna är nu bättre under kontroll. Växtligheten och mängden föremål längs med väggarna har snyggats till. Sädestorkarna har städats upp ordentligt och säd- eller torkavfall ser man knappast längre. Underlagen under utomhussilor är rena och silornas och produktionsbyggnadernas genomföringar är bättre tätade. Bekämpningen på produktionsbyggnadernas vindsbjälklag har också gått framåt, men här kvarstår ännu arbete. I produktionsbyggnaderna har den tydligaste förändringen skett i foderanläggningarna. Det finns mindre föremål och foderrester, med andra ord har ordningen förbättrats. I allmänhet är det bra ordning också inomhus, på många gårdar har man till och med fogat om och skyddat väggarnas elementfogar.

VITSORDSFÖRDELNINGEN VID INSPEKTIONSROUNDORNA, %

GÅRDARNA DELADES på basen av vitsorden in i utmärkta (A), bra (B), nöjaktiga (C) och sådana som krävde återbesök (U).

JÄMFÖRELSE AV INSPEKTIONSOBJEKTEN MELLAN ROUNDORNA

ÄVEN PÅ BRA GÅRDAR FINNS UTRYMME FÖR FÖRBÄTTRING

Även på gårdar med god klassificering finns det alltid något att förbättra. Marken vid byggnadernas väggar är ofta inte komprimerad. Gnagarbekämpningen måste bli effektivare, vilket betyder att flera stationer måste läggas till. Nät, fågelhinder och den allmänna tätningen bör förbättras för att skydda halm- och strölager. I byggnadernas allmänna täthet finns fortfarande utrymme för förbättring. Elementfogar bör förnyas och täckas med plåt och speciellt i anslutning till stora skjutdörrar finns det öppningar. På vissa gårdar upptäcktes under kartläggningsbesöken färskare spår efter gnagare. Dessa måste uppmärksammas och bekämpningen effektiviseras. På de dåliga gårdarna har man kanske ännu inte riktigt förstått vilken betydelse skadedjursriskerna har för

biosäkerheten. Det finns mycket att göra. Gårdarna saknar planer för skadedjursbekämpning och bekämpningsstationer. Längs med väggarna finns föremål, växtlighet och marken har inte komprimerats överhuvudtaget. Den allmänna ordningsnivån är bristfällig, både inomhus och utomhus. Byggnader, väggar och genomföringar måste tätas. Nu är det hög tid att sluta fundera och vidta de biosäkerhetsåtgärder som krävs.
 BIOSÄKERHETSARBETET FORTSÄTTER
 Svinproducenterna i vår kedja har gjort ett jättejobb och förbättrat hanteringen av skadedjursriskerna betydligt. Fortfarande har vi alla utrymme för förbättring i utvecklingsarbetet av biosäkerheten. Målet för den andra rundan var att alla producenter i vår kedja skulle uppnå nivå C. Nitio procent av djur-

hållningsplatserna uppnådde denna målsättning, vilket är en fin prestation. På den tredje rundan kommer utmaningen att vara ännu tuffare. Målet är att hela kedjans riskhantering för skadedjur är på nivån bra (B). Anticimex startade den tredje kartläggningsrundan i augusti, så senast nu är det dags att gå igenom observationerna och förbättringspunkterna från den föregående kartläggningen. Stöd och råd för de praktiska åtgärderna fås av experterna från Anticimex och Atrias svinkedja. Skadedjursplanen kan utarbetas och dess genomförande kan också planeras tillsammans med gårdens behandlande veterinär. Arbetet som har börjat bra fortsätter i den tredje kartläggningsrundans tecken. Det som är säkert är att utvecklingen av sjukdoms- och försäkringsskyddet fortsätter med högsta prioritet. ■

”Gårdens skadedjursklassificering påverkar direkt storleken på biosäkerhetsavgiften som tas ut av gårdarna.”

PÅ HÖSTEN finns det oundvikligen rättor i närheten av husdjursgårdar. Täta byggnader och omfattande bekämpning är absolut nödvändigt. Bild: Anticimex

Valet av spannmålssort har betydelse

Projektet Protein från åkern utredde kvalitetsskillnaderna mellan olika spannmålssorter när det gäller havre, vete och korn. Som material användes analysresultat för spannmålspartier som A-Foder tog emot åren 2020–2022, där information om spannmålssorten ingick.

Vid granskningen jämfördes spannmålssorternas hektolitervikt och proteinhalt. Analysresultaten för sorterna jämfördes med resultaten av Naturresursinstitutets (Luke) officiella försök med olika spannmålssorter, för att se hur mycket resultaten vid praktisk odling skiljer sig från de officiella försöksresultaten. Utöver kvaliteten utreddes även sorternas ålder och den procentuella erhålls när spannmålssorterna odlas i praktiken skiljer sig en aning från försöksresultaten. Syftet med granskningen var att identifiera sorter av god kvalitet i det mer omfattande materialet och få en

uppfattning om hur det spannmål som strömmar in till A-Foder fördelar sig på olika sorter. För att göra resultaten mer tillförlitliga inriktades den närmare granskningen av A-Foders material på sorter som det hade levererats minst 100 ton av.

NIKLAS ÄR DEN DOMINERANDE HAVREN
Åren 2020–2022 levererades drygt fyrtio olika havresorter till A-Foder, och trettio av dessa sorter levererades i mängder som överskred 100 ton. De äldsta var från 1980- och 1990-talet, men mestadels var de levererade sorterna moderna. Den överlägset mest levererade sorten var Niklas med en leveransandel på cirka 60 procent. De näst mest levererade sorterna var Matty och Avetron.
Havrens genomsnittliga hektolitervikt (HLV) var 57,4, men det förekom stora variationer mellan olika sorter. Hektoli-

tervikten för den havre som A-Foder tog emot var i genomsnitt cirka 7 procent högre än hypotesen i Lukes försök med spannmålssorter. När man granskar analysresultaten kan man konstatera att den havre som levererades till A-Foder hade en hög hektolitervikt, eftersom endast en sort hade en lägre hektolitervikt än i Lukes försök med olika spannmålssorter.
Den genomsnittliga proteinhalten var 13,2 procent, men det förekom stora variationer mellan sorterna, precis som i fråga om hektolitervikten. Vid en jämförelse med Lukes försök med olika spannmålssorter var proteinhalten en aning högre i den havre som A-Foder tog emot. Vivian hade den högsta hektolitervikten, medan Avetron i sin tur hade den högsta proteinhalten.
SPRIDDA RESULTAT BLAND VETENA
A-Foder tog emot cirka femtio vetesorter, av vilka drygt tio var höstvete. Det

levererades över 100 ton av drygt trettio av sorterna, och knappt tio av dessa var höstvete. Jämfört med havre och korn var de vetesorter som levererades i regel moderna. Det fanns bara några få äldre sorter, och de levererades endast i mycket små mängder. De mest levererade sorterna var Ceylon, Mistral och Helmi, varav det första är ett höstvete. Vetets genomsnittliga hektolitervikt var 80,6, och de olika sorternas hektolitervikt var i genomsnitt 3,2 procent högre än i Lukes försök med spannmålssorter.
Proteinhalten i det vete som levererades till A-Foder var i genomsnitt 12,9 procent, vilket är en aning lägre än förhandsantagandet på basis av Lukes försök med olika spannmålssorter. Beaktansvärt i fråga om vetesorterna var att spridningen mellan sorterna var mycket stor, även om de genomsnittliga skillnaderna i förhållande till resultaten från försöken med olika spannmålssor-

”Proteinhalten i det mottagna kornet var klart högre än i Lukes officiella försök med olika spannmålssorter.”

Art	Havre	Vete	Korn
Antal mottagna sorter 2020–2022 lev. min. 100 t (Alla sorter)	30 (43)	32 (48), av vilka 6 (11) höstveten	30 (49), av vilka 17 (26) flerradiga
De mottagna sorternas genomsnittliga HLV (variationsintervall)*	57,4 (59,4–54,5)	80,6 (85,1–76,8)	66,9 (71,1–62,2)
Genomsnittlig felprocent i HLV:en i försöken med spannmålssorter och mottagningskvaliteten (variationsintervall)*	6,7 (-0,6–12,9)	3,2 (-2,6–8,1)	1,7 (-3,5–7,9)
De mottagna sorternas genomsnittliga proteinhalt, % (variationsintervall)*	13,2 (14,5–11,2)	12,9 (15,4–10,4)	12,5 (14,1–11)
Genomsnittlig felprocent i proteinhalten, uttryckt i %, i försöken med olika spannmålssorter och mottagningskvaliteten (variationsintervall)*	3,1 (-6,1–14,3)	-1,0 (-12,8–11,3)	4,8 (-5,0–28,4)
Topp tre bland de mottagna sorterna (andel av A-Foders mottagande av spannmålssorten i %)	Niklas (58,9) Matty (6,1) Avetron (4,9)	Ceylon (15,8) Mistral (15,2) Helmi (9,9)	Arild (17,1) Melius (9,5) Torja (8,9)

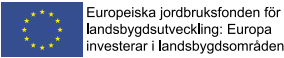
*sorter med en leveransmängd om minst 100 t har beaktats

TABELLEN VISAR de genomsnittliga kvalitetsresultaten och variationsintervallen för dem. Procenttalen som återger variationsintervallet i försöken med olika spannmålssorter och den mottagna spannmålen anger hur stor differensen är procentuellt sett.

ter var moderata vid en granskning av alla sorter. Spridningsskalan för fel var över 20 procent framför allt i fråga om proteinhalten, och samma fenomen återkom även hos korn. Höstvetet Emilio hade den högsta hektolitervikten, medan Quarna hade den högsta proteinhalten.

TVÅRADIGT KORN HAR HUVUDROLLEN
Av det korn som levererades till A-Foder var sorten känd i knappt femtio fall, och trettio av dessa sorter levererades i en mängd som överskred 100 ton. Drygt hälften av dessa sorter var flerradiga och resten tvåradiga. Även om antalet flerradiga kornsorter var större, var leveransmängden för tvåradigt korn en aning större mätt i ton. De mest levererade sorterna var Arild, Melius och Torja, av vilka de två första är tvåradiga. Kornen var mer

moderna än havren, och det förekom endast några få riktigt gamla sorter.
Kornets hektolitervikt var i genomsnitt cirka 2 procent högre än i Lukes försök med olika spannmålssorter. Proteinhalten i det korn som levererades till A-Foder var i genomsnitt 12,5 procent, men det som stack ut var de stora skillnaderna mellan sorterna. Proteinhalten i det mottagna kornet var klart högre än i Lukes officiella försök med olika spannmålssorter. Flerradiga Elmer hade den högsta proteinhalten av det levererade kornet, medan flerradiga Hermann hade den högsta hektolitervikten. ■

TEXT: Essi Tahvola, utvecklingschef, växtodling, Nautasuomi Oy

En ny era för vallproduktion bakom knuten?

I vallbaljväxter kombineras flera positiva element som man förväntar sig av framtidens primärproduktion. Förbättrad biodiversitet och ökad kvävesjälvförsörjning är några exempel på växtgruppens potential. I Optipalko-projektet har man bearbetat ett nytt sätt att producera vall, där klöver står i centrum.

Man har redan länge känt till vallbaljväxternas goda egenskaper. Men det är inte alldeles enkelt att ta dessa goda egenskaper i bruk och utnyttja dem och därför att är det ingen självklarhet att de finns på varje producents åker. När man odlar blandningar går det ofta så att växtlighetens artbildning sker beroende på växtunderlagets beskaffenhet och väderfaktorerna snabbar på detta fenomen när skördeåren går. För utfodringen och ensileringen blir detta ett större problem än väntat om artbildningen sker för arter som avsevärt skiljer sig från varandra, så som hö och klöver.

MAN MÅSTE VARA NOGGRANN MED FODERANALYSER

Klöver trivs bra i mineralmarker och tål torka, medan hö, i synnerhet timotej, klarar sig bäst i organiska marker. Speciellt under torra år kan växtligheten bli sådan att artbildningen på tyngre marker innehåller endast klöver, och å andra sidan kan den på organiska marker ha försvunnit fullständigt på grund av vintern eller för hård konkurrens från höväxter. När man sedan ska göra foder från sådana åkrar, får man in i samma foderlager massor som kvalitativt avsevärt avviker från varandra och i princip kräver olika

ensileringsmetoder. När man sedan gör en foderanalys, måste man fundera på om provtagningen för analys gjordes på ett ställe med enbart klöver eller enbart hö. Hur väl representerade analys helheten i praktiken?

”Idén går helt enkelt ut på optimering.”

Det finns en stor risk för att en utfodringsplan som gjorts på basen av foderanalysen ibland blir för utspädd eller för kraftig och förluster kan uppstå såväl i pengar, produktionsresultat och ensilering. Dessutom är utmaningen vid blandningsodling med klöver, att man måste uppnå en lämplig rytm för skörden, övervintringen samt planeringen av gödslingen för att kunna tillvarata klöverns kvävefördelar samtidigt som höet får tillräckligt med näring.

IDÉN I ETT NÖTSKAL

I Optipalko-projektet försöker man lösa de praktiska utmaningarna med blandningsodling genom att separera odlingen och ensileringen av hö och klöver från varandra. Separeringen är inte nödvändigtvis en realistisk lösning på alla gårdar, utan fungerar bäst på gårdar med

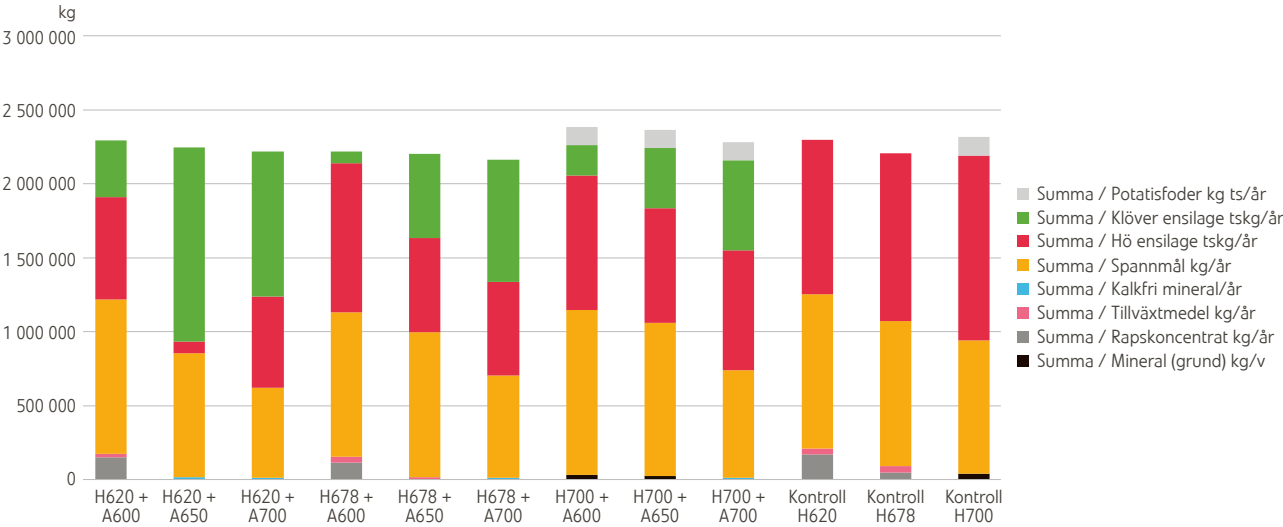
tillräckligt stor enhetsstorlek, som odlar på olika typer av marker och som har en fodervagn och helst redan flera silor. Klöver placeras på mineralmark och hö i första hand på organisk mark. I princip stöder man alltså det växtunderlag som naturligt är lämpligast för båda.

Klöver odlas utan köpt gödsel med kogödsel. Höet får utnyttja kvävet i organiska marker, och annars gödslas det till fullo. På detta sätt kan man odla en betydande del av åkrarna utan gödselkostnader utan att skördens kvalitet eller kvantitet lider. Tidsfönstret för skörden blir större och mindre utrustning krävs eftersom klöver utvecklas vid annan tid. Skörden konserveras med hänsyn till klöverns speciella krav och växtmassorna blandas på fodervagnen med varandra i proportioner som är kända. Idén går helt enkelt ut på optimering.

Idén har först pilottestats på Alatalon tila Oy i Nivala. Vi anpassade idén till gårdens utgångspunkter och simulerade hur den skulle fungera med foder av olika kvaliteter och vilket det ekonomiska slutresultatet skulle bli. I pilottestet tog vi med vallensilage av tre olika kvaliteter: bra, medelmåttigt och svagt, samt klöverensilage som skördats vid olika tidpunkter: tidigt, normal tid eller sent. Värdena för klövern tar tagits från

UTFODRINGSMODELLERNAS UTFODRINGSLÖSNINGAR SAMMANSTÄLLES PÅ BASIS AV DE FODER SOM GÅRDEN ANVÄNDER

När grovfodrets kvalitet ändrades, byttes komponenterna på ett kostnadseffektivt sätt ut så att de passade helheten.

SAMMANFATTNING AV UTFODRINGSMODELLERNA

Bäst kostnadseffekter uppnås med tidigt skördat klöverensilage.

Utfodringsmodell	Vallensilagens andel i % av utfodringsmodellens grovfoder	Klöverensilagens andel i % av utfodringsmodellens grovfoder	Modellens grovfoderareal (god skörd 8 000 ka kg/ha)/600 nötkreatur	Kraftfoder-%	Utfodringsmodellens kostnad t €/600 nötkreatur
Gårdens sätt H700 (kontroll)	100		157	40	348
H700 + A700	50	50	203	32	299
H700 + A650	60	40	165	43	349
H700 + A600	77	23	148	47	369
H678 (kontroll)	100		142	45	367
H678 + A700	37	63	217	29	276
H678 + A650	45	55	174	42	317
H678 + A600	91	9	139	47	390
H620 (kontroll)	100		130	51	430
H620 + A700	32	68	240	25	269
H620 + A650	4	96	228	35	288
H620 + A600	57	43	150	50	405

Produktionskostnaderna jämförbara sinsemellan

Produktionskostnaderna jämförbara sinsemellan, men lägre än med vallensilage av bättre kvalitet

I tabeller H = hö och A = klöver (apila). Siffran i slutet är hö- eller klöverensilagens D-värde.

Lukes fodertabeller och beskriver ren, förtorkad (ka 350 g/kg) klöver.

Av fodren i olika kvalitet konstruerades tolv olika utfodringsmodeller. Avsikten var att optimera foderandelarna i varje kombination och tillsatsutfodringen ur djurproduktionens synvinkel. Modellerna innehåller tre kontrollfoder med endast höensilage som basis, och de representerar en situation där klöver inte ingår i utfodringen. Basen för tillsatsfodret är gårdens egen krossensilerade säd (210 €/t) och de övriga foderpriserna är marknadspriserna i början av 2023 inklusive frakt. Som pris för vallensilaget har man använt gårdens eget produktionskostnadspris för ensilage och för klöverensilagens del har priset anpassats främst genom att ta bort kostnaderna för köpt gödsel. Produktionsmässigt ger modellerna

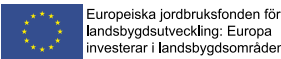
samma slutresultat utom när det gäller det svagaste klöverensilaget.

MÅLSÄTTNING KLÖVER AV GOD KVALITET

Modellernas resultat visar att man med tidigt skördad klöver kan uppnå betydande kostnadsbesparingar som återspeglar sig i alla höensilage. När höensilaget är av hög kvalitet, uppnås inga besparingar med svagare klöverkvaliteter, men med medelmåttigt och svagt höensilage ger klöver som skördas i normal tid betydande fördelar. I idén ingår en betydande potential att minska användningen av kraftfoder och principiellt ökar verksamhetsmodellen inte producenternas kostnader utan möjliggör verkliga besparingar.

Dessutom ger modellen skäl att fortsätta odlingen på torvåkrar, trots deras dåliga rykte. Tusentals blommande

klöverhektar skulle ge primärproduktionen möjlighet att konkret tillhandahålla lösningar i biodiversitets-, klimat- och miljöfrågor. ■

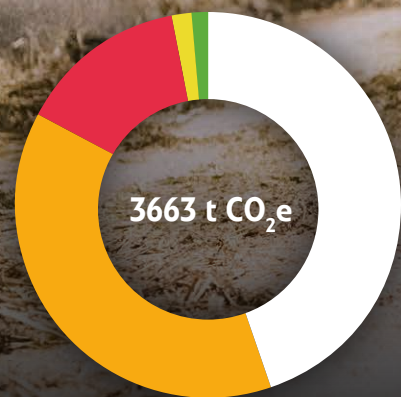
KOM MED I UTVECKLINGSARBETET

Optipalko-projektet bildar för vintersäsongen 23/24 en ny distansgrupp för producenter i norra Österbotten.

Anmäl dig:
essi.tahvola@atria.com,
tfn 046 921 5544

TEXT: Sinikka Hassinen, direktör, Nautasuomi Oy

VÄXTHUSGASUTSLÄPP: KÄLLOR, MÄNGDER OCH ANDELAR*

	t CO ₂ e	%
Externa utsläpp	1 640,9	44,8
Utsläpp från utfodringen	1 395,5	38,1
Odlingsutsläpp	519,4	14,2
Energiutsläpp	60,3	1,6
Utsläpp från gödsellagret	46,9	1,3
Utsläpp från utevistelse	0,0	0,0

*Alatalon Tila Oys kalkyl från år 2022.

Miljöredovisningen går framåt på Atrias nötkreatursgårdar

Bönderna på och kundrelationscheferna för köttgårdarna har med gemensamma krafter beräknat miljökonsekvenserna av nötköttsproduktionen för 70 av Atrias avtalsgårdar. Producenterna kan nu själva logga in i miljökalkylatorn Carbo® från Producentens arbetsbord och även göra beräkningar på egen hand.

På Alatalos gård i Nivala föder man upp slakttjurar av mel-lankalvar. Företagarna **Mika, Santeri** och **Esko Lähdemäki** räknade i augusti ut produktionens koldioxidavtryck tillsammans med kundrelationschefen Matti Myllylä. Resultatet av beräkningen, som gjordes för 2022, är cirka 18,8 kg CO₂e eller koldioxidekvivalentkilogram per producerat kroppskilogram. Den unga företagaren Santeri konstaterar att jämförelse av siffran för den egna gården med Atrias medelvärde bli möjlig när miljökonsekvenserna har beräknats för fler gårdar.

PRAKTISKA ERFARENHETER

Den största delen av nötkreatursgårdarnas utsläpp per slaktkilogram, cirka 40 procent, uppstår till följd av nötkreaturens matsmältning.

– Andelen underhållsfoder för nötkreatur ökar utsläppen i synnerhet under den sista delen av uppfödningen, om kroppsvikten ökar långsamt. Tillväxten är i sin tur god om djurens förhållanden och utfodringen är som de ska, konstaterar Santeri och Mika.

Grunden i utfodringen på gården är lättsmält ensilage av god kvalitet, och åkerarealen utnyttjas så

noga som möjligt i produktionen av vallfoder.

– Årets medelskörd var 9 000 kg torrsubstans ensilage från totalt 200 hektar. Det krävs vissa insatser för varje hektar, men när utsläppen fördelas över en stor skörd per hektar blir koldioxidavtrycket per kilogram foder en aning mindre, konstaterar företagarna.

Mika berättar att för tio år sedan ökade storleken på åkerskiftena med nästan tio hektar till följd av ägoregleringar.

– Detta, vid sidan av entreprenörens effektiva maskinpark, effektiviserar foderskörden.

UPPMUNTRAN TILL KOLLEGORNA

Alatalos gård håller tillsammans med två andra husdjursgårdar på att bygga en biogasanläggning, som kommer att producera komprimerad biogas för trafikbruk.

– Det blir intressant att se hur biogasanläggningen kommer att påverka nötköttets koldioxidavtryck, när spillningen inte bara kan användas som gödsel, utan även blir energi att sälja, funderar Santeri.

Mika berättar att den röttningsrest eller det rejekt som uppstår i tillägg till gasen borde ha bättre gödslings-effekt på åkrarna än råslam. Detta kommer de att testa genom egna gårdsförsök redan nästa sommar.

Mika, Esko och Santeri uppmunt-rar köttgårdsföretagare att våga ta tag i miljöredovisningen.

– Det är onödigt att kämpa emot utvecklingen i världen, konstaterar Santeri.

– Om bankerna kräver verifiering av gårdens miljökonsekvenser som villkor för finansieringen, måste man bara ta tjuren vid hornen, tillägger Mika.

”I framtiden är Santeri intresserad av att optimera åkerodlingen och till exempel använda sig av kvävefixerande växter.”

VARFÖR KRÄVS DET VERIFIERING?

Eftersom nötkött har ett större koldioxidavtryck än andra typer av kött, har det fått rollen som syndabock i klimatförändringen. Samtidigt glömer man bort att finländsk nötkreatur inte äter soja, utan utfodringen bygger på vall, som har många positiva effekter på miljön, bland annat när det gäller naturens mångfald. Vi måste orka berätta om dessa positiva effekter och påvisa dem för både våra kunder och konsumenterna.

Lantbruksföretagens finansiering kommer i fortsättningen att regleras av olika kriterier för ansvarsfullhet. På gårdsnivå är det viktigt att beräkna produktionens koldioxidavtryck och kunna påvisa vilka åtgärder man vidtar för att minska miljökonsekvenserna. ■

TEXT: Hanna Jokela, kommunikationspraktikant; Laura Kaski, kommunikationschef, A-Producenter och A-Foder

Mindre antibiotika till kalvar

Luftvägsinfektioner innebär en avsevärd ökning av arbetsmängden och användningen av antibiotika i våra kalvuppfödningssanläggningar. För att minimera dem behövs en exakt diagnos, som inte kan ställas med blotta ögat och en febertermometer.

Ultraljudsundersökningar (UL) har i ljuset av den senaste forskningen visat sig vara den mest tillförlitliga metoden för att diagnostisera luftvägsinfektioner hos kalvar.

– Vi vill främja användningen av dem i våra kalvuppfödningssanläggningar. Därför ordnar vi UL-kurser för veterinärerna vid våra kalvuppfödningssanläggningar, berättar Atrias veterinär **Tuomas Herva**.

Kurserna ordnas i samarbete med MSD Animal Healths veterinärer Katja Mikkelsen och Sanna Nikunen.

EXAKTA DIAGNOSER

Det är inte bara Herva som starkt förordar metoden, utan även kalvpraktiker **Camilla Munsterhjelm** vid Helsingfors universitets veterinärmedicinska fakultet. Hon medverkade förra hösten i en utredning om användning av ultraljudsundersökningar i diagnostiken. Deltog gjorde även veterinärmedicin kandidat Anna Gokkoeva, som samlade in material till sitt licentiatarbete.

– Med hjälp av ultraljud kan man se fler olika förändringar än med till exempel röntgenundersökning, där man vet att symptomen korrelerar med lungfynd, men inte särskilt väl. En diagnos som har ställts utifrån symptomen är alltså inexact. Detta syntes även tydligt i det material som vi samlade in. Med hjälp av ultraljud kan man ställa helt korrekta diagnoser, berättar Munsterhjelm.

RÄTT DIAGNOS, ETT VÄLMÅENDE DJUR

Det har redan hållits två kurser för veterinärer, och under den kommande vintern kommer det att ordnas två till. Djur som lider av en infektion i de övre luft-

vägarna genomgår ofta endast en okulär undersökning och behandlas baserat på den därefter med antibiotika, trots att de skulle kunna bli friska igen med ett antiinflammatoriskt analgetikum.

– Å andra sidan avslöjas en del lunginflammationer som kräver behandling först med hjälp av ultraljud. Obehandlade fall leder till avsevärda tillväxtförluster samt till att kvigornas fertilitet och mjölkproduktion minskar, konstaterar Herva.

Munsterhjelm uppmuntar även gårdarna att införa ultraljudsundersökningar.

– Att få en diagnos och rätt behandling eller att rädda livet på en problemdivid är naturligtvis en fördel. Genom regelbundna ultraljudsundersökningar kan man få en helhetsbild av förekomsten av lungsjukdomar på gården och precisera gränsen för behandling med antibiotika. Ultraljudsundersökningar är särskilt användbara när en viss grupp är benägen att lida av hosta.

– Då kan man med hjälp av några exempeldjur undersöka om det handlar om ett virus eller en bakterie, det vill säga om det sannolikt behövs antibiotikabehandling eller inte, förklarar Munsterhjelm.

Herva konstaterar att det krävs övning för att genomföra ultraljudsundersökningar, men att en erfaren veterinär under goda förhållanden kan klara av en undersökning på knappt en halv minut.

– Förhoppningsvis blir tillräckligt många uppfödningssanläggningar intresserade, så att vi kan utveckla vården av kalvarna och uppfödningssanläggningarnas verksamhet i samarbete med gårdarnas veterinärer. ■

TEXT: Essi Tahvola, utvecklingschef, växtodling, Nautasuomi Oy; Laura Kaski, kommunikationschef, A-Producenter och A-Foder

Rågvetets möjligheter lockar

Enligt tidigare försök konkurrerar rågvetets massproduktionspotential på samma nivå som fleråriga vallar, vilket gör det till ett attraktivt alternativ för produktion av helsädesensilage. Det finns både höst- och vårsådda sorter av arten.

Rågvetet är som namnet säger en hybrid av råg och vete, vars höga skördepotential hänför sig till arvsmassans mångfald och den långa växttiden. Projektet Rehuvara, som avslutas i slutet av 2023, undersökte dess möjligheter som helsädesensilage.

– Försöket genomfördes i byn Luohua i Siikajoki i samarbete med Kallios dikogård. I försöket granskades rågvetets kvalitetsförändring i förhållande till vegetationens utvecklingsstadium och tidpunkten under vegetationsperioden, konstaterar **Essi Tahvola**, som är utvecklingschef för växtodling.

Avsikten var att även utreda sambandet mellan den använda frö mängden och skördenivån, men resultaten kunde inte anses tillförlitliga på grund av de utmanande förhållandena under vegetationsperioden. Sorten som användes i försöket var Mammoth (grobarhet 86 %, tusenkornvikt 37 g), och försöksåtern såddes med cirka 0,6 hektar stora försöksarealer som låg intill varandra och hade tätheterna 400, 500 och 600 st./m². Som bakgrundsinformation nämner Tahvola att försöksodlingen var ekologisk och att vegetationen gödslades med boskapsgödsel vid anläggningen. Gräsfröna såddes i samband med anläggningen.

– Jordarten på försöksåtern var mulljord. Rågvetet såddes ungefär i mitten av juni, och skörden bärgades i slutet av augusti. En oskördad remsa lämnades kvar på återn för uppföljning av kvalitetsförändringarna, och vegetationens kvalitet observerades från ax till degkorn.

VÄDERFÖRHÅLLANDENA EN UTMANING

Vegetationsperioden började lovande under försöket, och försöket anlades under goda förhållanden.

– De goda förhållandena fortsatte tyvärr inte länge, utan försöket sattes på prov av en mycket våt regnperiod som varade i några veckor, under vilken vegetationen började bli lidande av det myckna vattnet, säger Tahvola harmset. Efter regnperioden började en varm och torr period, där vegetationen led av torka trots växtunderlaget.

– De rådande förhållandena begränsade rotsystemets utveckling. Därför växte den vanligtvis mycket täta rågvetevegetationen jämnt, men i slutändan ganska

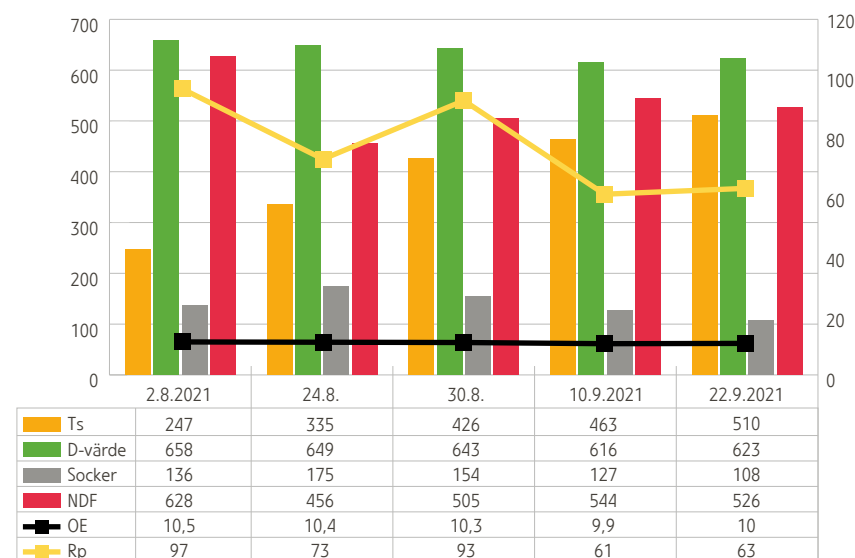
glost och lite drygt knähögt. Vegetationen bestod i praktiken endast av huvudskott.

HÖG SOCKERHALT

Kvalitetsuppföljningen inleddes i början av augusti och fortsatte till efter mitten av september. Rågvetet hade låg proteinhalt och hög sockerhalt under hela uppföljningen. Rågvetets D-värde sjönk under uppföljningen långsamt till 40 gram. Resultatet var väntat, eftersom de näringsämnen som samlades i växten i kornfyllnadsfasen omorganiserar när säden mognar.

– När kornen har fyllts, strömmar det inte längre in nya näringsämnen i växten, och den enskilda individens livscykel är fullbordad, konstaterar Tahvola. Även om de enskilda växtdelarna förlorar sitt fodervärde när mognaden framskrider, förändras egenskaperna hos den totala massan, där även fröna ingår, långsamt. ■

Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling: Europa investerar i landsbygdsområden

TEXT: Susanna Vehkaoja, utvecklingschef, Nautasuomi Oy

Köp alltid en avelstjur som är genotyptestad

Troy Rowan var huvudtalare på seminariet inom projektet En diko med hög avkastning i Kalajoki den 23–24 november. Seminariet var avsett för både dikogårdar och slutuppfödare av köttboskap. Rowan inspirerade åhörarna till att använda genotyptestning för att välja rätt djur.

Troy Rowan påminner om att målet vid husdjursavel alltid är att nästa generation ska vara bättre än den föregående.

– Det lyckas bara om man väljer rätt djur, vilket förutsätter så exakta prognoser av avelsvärdet som möjligt. Säkerheten i avelsvärderingen måste vara så hög som möjligt, men det är även viktigt att man har avelsmålen klara för sig.

Det traditionella avelsvärdet eller avelsindexet förutsäger djurets resultat. Vid beräkningen används inte endast djurets egna, utan även till exempel dess avkommas resultat. Ju fler resultat som kan kopplas till beräkningen, desto säkrare blir avelsvärderingen.

VAD ÄR GENOMISK VÄRDERING?

Skillnaden i förhållande till det traditionella avelsvärdet är att man med hjälp av genotyptestning får en prognos för djurets resultat i ett mycket tidigare skede. På så sätt förbättras även värderingssäkerheten.

– Man söker efter de punkter i djurens DNA där det finns skillnader och utreder hur de anknyter till de andra djuren i populationen. Traditionellt har man utgått ifrån att likheter endast finns hos individer som är släkt. Nu kan man hitta dem hos individer som inte är släktingar

och liksom ”låna” den ackumulerade informationen om dem, förklarar Rowan.

Att slippa vänta på avkommans eller ens djurets egna uppmätta resultat sparar tid.

– Ibland leder ökningen av den genomiska informationen till ett högre avelsvärde, andra gånger till ett lägre. Oavsett innebär genomisk information alltid att beräkningen blir mer precis, understryker Rowan.

”Oavsett innebär genomisk information alltid att beräkningen blir mer precis.”

ATT SKAFFA EN AVELSTJUR ÄR EN RISK

Köp av en avelstjur är en återkommande händelse i nästan varje dikoboskap. Rowan betonar att anskaffningen av en tjur är ett av de mest riskfyllda besluten när det gäller produktionsboskap. I boskap med en tjur kommer kalvarnas arvsmassa till 87,5 procent från de tre senaste anskaffade avelstjurarna.

– Att köpa en genotyptestad ung avelstjur stärker köparens visshet om att den information som har lämnats stämmer. Avelsvärdena för en genotyptestad och genomvärderad tjur ger alltid en bättre

VEM?

Troy Rowan

Biträdande professor i husdjursavel vid University of Tennessee

ARBETE:

Arbetar vid sidan av tjänsten som biträdande professor även som utbildare och avelsexpert i USA och erbjuder producentutbildningar inom dikoproduktion.

FORSKAR I:

Köttboskaps komplicerade egenskaper med genomiska och beräkningsmässiga metoder.

KOMMER IFRÅN:

Rowan har vuxit upp på en dikogård och läst tjurlistor sedan barnsben.

prognos av vilka resultat som kommer att gå i arv från den, lovar han.

– Utan uppmätta traditionella resultat har vi inga genomiska avelsvärden, fortsätter Rowan.

Så kallade fenotypiska resultat, såsom djurens vikt, ska samlas in hela tiden som övningsmaterial för den genomiska värderingen.

Genotyptestning gäller inte enbart valet av tjur, utan med dess hjälp kan man även på ett mer tillförlitligt sätt välja ut de bästa kvigor för att förnya djurmaterialet. Rowan uppmanar till genotyptestning av dubbelt så många kvigor som man har för avsikt att behålla för att förnya djurmaterialet. Att först välja ut ett snävt sampel av kvigor och genotyp testa endast dem, är enligt Rowan en dyr konfirmeringsbias, det vill säga en situation där en person fäster större uppmärksamhet vid information som bekräftar hans förhandsuppfattningar.

Samma princip gäller för tjurkalvar i avelsboskap. Ju fler genotyptestresultat det finns för boskapen och släkten, desto större är bedömnings säkerheten gällande avelsvärdena. Att härstamningen fastställs är en biprodukt, vars värde inte heller bör glömmas bort. ■

Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling: Europa investerar i landsbygdsområden

MARKERA I KALENDERN!

 A-FODER

A-Foder välkomnar dig till årets spannmålgård 2024. Under kvällen får du information om situationen på spannmålsmarknaden och de senaste nyheterna om proteinväxter.

Tillfallets program kommer att uppdateras under slutet av året. Tillfället arrangeras 31.1.2024 i Seinäjoki (Frami, Auditorio 2 Kampusranta 9B). Middag serveras klockan 16:30. Tillfället slutar klockan 20:00.

Du kan anmäla dig redan nu:
lyyti.in/viljailta-2024

SPANNMÅLSHANDELN ÄR ETT VÄRDEVAL

Hela den finländska livsmedelskedjan får sin början hos finländska odlare som gör ett värdefullt arbete för att garantera inhemskt spannmål som foder för husdjur och som råämne i foder. A-Foder är en foderfabrik som ägs av finländska producenter, varifrån ditt spannmål färdas till finländska husdjursgårdar och därifrån vidare till att bli en del av Atrias spårbara livsmedelskedja från åkern till bordet.

Gör ett värdeval och sälj ditt spannmål till förmån för inhemska livsmedel.

Fråga efter en konkurrenskraftig offert och sälj ditt spannmål till oss. Samtidigt drar du även nytta av kvalitetsprissättningen. Kontakta spannmålsbutiken, tfn 010 316 8012, eller läs mer på atriatuottajat.fi/viljakauppa

 A-FODER

LOCKANDE LÄCKERHETER AV RESTER

Skinkpaj av julskinka

4–10 portioner
Total tid 50 min

En salt skinkpaj är ett alldeles ypperligt och mycket gott sätt att använda överbliven julskinka. Säg adjö till matsvinn under julhelgen!

Ingredienser

Botten:

3 dl vetemjöl
1/2 tsk bakpulver
1/2 tsk salt
125 g smör eller margarin
125 g (ca 1 dl) kålrots- eller potatislåda

Fyllning:

1 dl grädde
1 ägg
1 msk senap
1/2 tsk salt
en nypa malen svartpeppar
200 g tärnad julskinka
1 finhackad lök
1–2 tärnade äpplen
1 dl riven ost

Gör så här

1. Blanda mjöl, bakpulver och salt i en skål. Tillsätt det rumstempererade fettet och blanda ihop till en smulig blandning. Tillsätt kålrotslådan och blanda snabbt till en jämn deg.
2. Smörj en pajform (Ø 24 cm). Tryck med mjölade händer ut degen mot botten och kanterna av formen. Ställ botten i kylskåpet för att stelna i ungefär en halvtimme.
3. Blanda grädde, ägg, senap, salt och peppar.
4. Nagga pajbotten några gånger med en gaffel. Förgrädda botten i 200 grader i mitten av ugnen i cirka 10 minuter.
5. Strö ut skinkan, löken och äppelbitarna över botten. Häll på grädd- och äggblandningen. Strö riven ost över ytan.
6. Grädda pajen i 20–25 minuter, tills fyllningen är fast.

Smörgåsar med skinka och vitmögelost

2 portioner
Total tid 15 min

Överbliven vitmögelost och fikonsylt från julfesternas ostbrickor ger varma smörgåsar en ny twist. Om du vill kan du testa någon annan ostsart än vitmögelost – valet är fritt!

Ingredienser

4 skivor lantbröd
senap
fikonsylt
2 skinkskivor
100 g vitmögelost
smör

Gör så här

1. Bred två brödskivor med senap och två med fikonsylt.
2. Lägg skinka och vitmögelost på brödskvivorna med senap och placera brödet med fikonsylt ovanpå.
3. Bred sedan smör på bröden och grilla dem i en smörgåsgrill eller stekpanna tills de blir gyllenbruna. Servera de varma skinksmörgåsarna med till exempel en fräsch sallad.

**SÄG ADJÖ TILL
MATSVINN UNDER
JULHELGEN!**

ETT ÅR FYLLT AV OTROLIGA BERÄTTELSE

Tack för att vi har fått
skapa dem tillsammans

Åter ett år med inhemsk matproduktion går till ända. Vi kan stolt kalla det året för yrkesskicklighet, flit och engagemang. Bakom varje steg framåt finns ett beslutsamt samarbete med vårt lands bästa och kunnigaste producenter. Tack vare det är det lätt för oss att säga tack och fortsätta resan mot framtiden. Tillsammans blir allt bra – också den inhemska maten.

Vi önskar er en fridfull juletid:

 **ATRIA
PRODUCENTER** **A-FODER**

UTNÄMNINGAR

FM **Laura Kaski** har från och med 2.10.2023 valts som vikarierande kommunikationschef under kommunikationschef Kaisa Lehtimäkis frånvaro.

Tradenom **Mari Hirvelä** utnämndes 24.10.2023 till marknadsföringsplanerare för primärproduktionen. Tjänsten är ordinarie.

MMM, agronom **Laura Mustakallio** tillträdde 16.10.2023 som produktchef för nötfoder. Tjänsten är tidsbunden.

Agrolog AMK **Elina Siik** tillträdde 2.10.2023 i en tidsbunden anställning inom Norra Savolax säljområde.

Agrolog AMK **Jussi Latva-Krekola** tillträdde 1.11.2023 i en tidsbunden anställning inom Mellersta Österbottens säljområde.

Framstegen i den nya fjäderfäfabriken

Den stegvisa driftsättningen av den nya fjäderfäfabriken startade i april. Byggnads- och installationsarbetena håller fortfarande den planerade tidtabellen. Driftsättningen av processutrustningen fortsätter stegvis. Testningen och driftsättningen av slakteriet inleds i slutet av året.

Vi ses i monter 3A på Sarkamässan!

Atrias primärproduktion är åter med på Sarkamässan 26–27.1.2024 i Seinäjoki Arena. Kom och träffa våra experter i monter A3.

Sarkamässan är en två dagars yrkesmessa för lantgårdsbyggande, energi och skogsbruk. Förutom utställarna bjuder Sarka på intressanta seminarier, paneldiskussioner och informationstillfällen.

Ärtseminariet anordnas igen

Planerar du att odla ärtor år 2024 eller vill du ha mer information i ämnet? Vi på A-Foder vill använda så mycket inhemskt protein som möjligt. De finländska baljväxternas betydelse exempelvis som ersättare av importerad soja är betydande. Om du vill veta mer om ämnet kan du komma och lyssna på ärtseminariet som anordnas den 7 februari 16.30–19.00 (Hotelli Alma, Ruukintie 4 Seinäjoki). Anmäl dig nu: lyyti.in/herneseminaari-2024

➔ Lämna respons på tidningen Atria Producenter!

Redaktionen för tidningen Atria Producenter vill utveckla tidningen till en ännu bättre helhet. Genom att fylla i en kort responsenkät ger du oss värdefull information för utveckling av tidningen. Du kommer till responsenkäten genom att avläsa QR-koden.

Vi lottar ut Atrias produktpaket bland alla som lämnar respons. Tack på förhand!

Leea
Holmi

*”I den finländska produktionen
säkerställer man att miljön, djuren
och människorna mår bra.”*

Utvecklingsarbete från Vetil till Utsjoki

Utvecklingsarbetaren Leea Holmi ansvarar för genomförandet av den praktiska verksamheten inom projektet Mika. Ibland tar arbetet henne långt hemifrån, och då klarar hon av bilresorna genom att lyssna på ljudböcker.

Vem är du och vad gör du?

Jag heter Leea Holmi och är projektarbetare inom projektet Framgångsrik och klimathållbar djurhållning, Mika. Projektet omfattar många typer av verksamhet för lantbruksföretagare, till exempel små erfarenhetsgrupper.

Din favoritmat?

Nöt- eller fårska med potatismos och grönsaker är en delikatess.

Berätta om din största framgång på jobbet.

Jag tycker att det bästa är när jag tillsammans med företagarna kommer på något som kan förbättra gårdens resultat eller underlätta arbetet.

Beskriv din expertis med fyra ord.

Bollplank. Hitta flaskhalsar tillsammans.

Om du skulle få ge endast ett råd till våra producenter, vad skulle det vara?

Bevara arbets- och livsglädjen eller hitta den igen, så tar du dig även över de svåra stunderna. Fördela

ansvarsområden enligt intresse, om det finns flera arbetstagare på gården.

Hur ser en vanlig arbetsdag ut för dig?

Jag planerar kommande evenemang på hemma-kontoret eller så deltar jag i något evenemang, till exempel som ledare för en liten grupp. Projektområdet sträcker sig från Vetil till Utsjoki, så ibland blir det långa körsträckor. Då är det trevligt att lyssna på ljudböcker under resan.

Vad betyder det för dig att arbeta i Atria-kedjan?

I mitt arbete får jag som en av parterna vara med och säkerställa att gårdarna kan bedriva lönsam produktion av inhemsk mat med yrkesstolthet.

**Komplettera följande mening:
Världens renaste matkedja betyder**
mat som har producerats med bra metoder i den finländska, rena naturen.

KÖTT- AKADEMIN

 ATRIA
PRODUCENTER

1–2.2.2024

SOKOS HOTEL TORNI TAMPERE

DEN POPULÄRA KÖTTAKADEMIN ÅTERVÄNDER!

Köttakademin samlar årligen yrkesfolk från köttbranschen för att behandla aktuella teman. Såsom tidigare år erbjuder seminariet deltagarna ett mångsidigt utbud av intressanta innehåll som täcker olika synvinklar av matproduktionen. Yrkeskunskandet fördjupas vid de produktionsriktningsspecifika seminarierna som hålls fredagen den 2.2. Alla Atria-avtalsproducenter, A-Foders kunder och intressegrupper är välkomna till köttakademin.

Vid tillfället koras även årets bästa gårdar.

Se programmet och köp biljett på adressen atrialihaakatemia.fi